

Dejstva, o katerih bi morali razmišljati v Londonu

Kakšni so bili nameni zahodnih zaveznikov, ko so ugodili rimski diplomaciji in sklicali konferenco o tržaškem vprašanju, bi bilo težko reči. Na jugoslovanski protest proti konferenci so odgovorili, da ne bodo razpravljali o nobeni dokončni rešitvi, pač pa le o nekaterih upravnih spremembah v korist Italije v upravi anglo-ameriške cone. Kakšne naj bi bile te upravne spremembe, doslej se niso povedali. Italijanski tisk je pisal o italijanskem nadzorstvu nad policijo in celo o možnosti vkorakanja italijanske vojske v Trst. (V tistih dneh, ko je fašistična drhal razgrajala po tržaških ulicah, je imela ob izlivu Soče italijanska vojska svoje manevre. V Trstiču so čakale italijanske ladje, vse je bilo pripravljeno za vojaški pohod v Trst).

Ceprav na londonski konferenci doslej še niso ničesar sklenili in se že teden dni sploh niso sestali, je »Giornale di Trieste« včeraj z velikim podarkom objavil poročilo, da je že gotovo, da bo vsa javna uprava prišla v roke Italije, anglo-ameriška vojska uprava pa bo obdržala le še funkcijo nadzorstva. List piše, da za to rešitev manjka le še ameriško privoljenje — pri čemer se razburja nad počasnim poslovanjem ameriškega zunanega ministrstva — vendar pa je sedaj tudi to že na poti.

Nekoliko bolj pesimistični so italijanski listi glede možnosti vkorakanja italijanske vojske v Trst in glede nadzorstva nad policijo. »Giornale di Trieste« piše, da so jim v Londonu dopovedali, da z italijansko vojsko ne bo nič, ker mirovna pogodba prepušča prisotnost italijanske vojske v Trstu. Glede policije piše isti list, da je vprašanje še vedno zelo sporno in kaže, da bodo Angličani in Američani še nadalje obdržali neposredno nadzorstvo nad javnim redom.

Policija je danes v Trstu edini organ, nad katerim nimajo italijanski irendentisti popolne oblasti. Med številnimi javnimi uradniki in nameščenci v Trstu so policisti skoraj edini, katerih ne nastavlja Rim: temveč anglo-ameriška vojska uprava po svojem oddelku za notranje zadeve, kateremu načeluje polkovnik Foden. Zato so se irendentisti in z njimi tudi odgovorni politični krogi Italije najbolj zagnali prav proti policiji. Njihovi agenti so med demonstracijami fotografirali policajce, ki so se branili pred fašistično drhaljo in danes na osmehi teh fotografij zahtevajo odstranitev vseh tistih policajev, ki so v dneh fašističnih demonstracij vestno opravljali svojo dolžnost. Zahtevajo pa še več. Hočejo, da bi anglo-ameriške oblasti odstavile polkovnika Fodena ko odgovarja za srušev napad policije proti patriotičnim manifestantom.

Polkovnik Foden ima tudi glavno besedo pri upravljanju javnih skladišč in tudi to ne gre v račun italijanskim irendentistom, ki bi radi odločali prav

po svodu, čeprav se je Italija z mirovno pogodbo odpovedala Tržaškemu ozemlju. Poleg conskega in občinskega sveta, ki sta v rokah rimskih agentov, so tudi mnogi oddelki anglo-ameriške vojske uprave danes dejansko v rokah Rima, čeprav jim formalno načelujejo angloameriški oficirji.

Sej oddelka za promet pri anglo-ameriški vojaški upravi je zavezniki oficir Panel, vsi podrejeni funkcionarji pa so Italijani, katere je na ta mesta postavil Rim. Po navodilih Rima so ti funkcionarji ves železniški promet v zaledne države usmerili preko Italije in ne preko Jugoslavije, ki je edino naravno izhodišče. O nastavitvah, premeštitvah in upokojitvah železniških nameščenec ne odloča anglo-ameriška vojska uprava, pač pa rimsko prometno ministrstvo. Pri tržaški železniški upravi je danes nad 3000 nameščenec in to za borih 80 km proge. Pred prvo svetovno vojno je bilo pri tržaški železniški upravi, pod katero je poleg Julijske Krajine spadala tudi še vsa Kranjska, le 900 ljudi. Danes jih je za kosček tržaškega ozemlja nad 3000, toda ne zato, ker bi bili potrebni za vzdrževanje železniškega prometa, temveč le zato, ker so to zvesti ljudje Rima, ki ob vsakih volitvah glasujejo za italijansko irendent, nad 3000 ljudi, na katere bi lahko računali Rim ob eventualnem plebiscitu, ki pa s Trstom in Tržacani nimajo prav nobene opravke. Dovolj je, da jih pogledaš ali da čuješ le besedo iz njihovih ust in takoj ti bo jasno, odkod so prišli. Toda danes imajo v Trstu sodeloval, v rokah imajo tržaške osebne izkaznice in tudi volili bodo v Trstu.

Isto je tudi s pošto. Poštni urad in nameščenci so nastavljeni iz Rima. Od Rima je odvisno njihovo napredovanje, upokojitve, nastavitve itd. Od leta 1945 dalje tržaška poštna uprava ni izdala niti ene serije svojih znamk, temveč uporablja stalno le italijanske s pretiskano oznabo STO.

Prav tako kot s pošto in železniško upravo, je tudi s finančno upravo. Čeprav je formalno samostojna, aplicira vse okrožnice in odredbe iz Rima.

Oddelek za šolstvo pri anglo-ameriški vojaški upravi je v rokah italijanskega irendentista prof. Andrija. Anglo-ameriška vojska uprava odloča delno le o nameštanju slovenskih učiteljev in profesorjev, ki pa niso stalno nastavljeni, docim o vseh namestitvah italijanskega učnega osebja odloča Rim. Tržaški učitelji se morajo udeleževati nadtečajev v Italiji, če hočejo dobiti zaposlitev. Na stotine italijanskih irendentističnih učiteljev in profesorjev prejema plačo samo zato, da žive v Trstu brez dela, da večajo armado italijanskih »Tržacnov«, ki ob vsaki priliki v imenu »tržaškega prebivalstva« zahtevajo vrnitev Trsta k Italiji. Mnogi pravi Tržacani pa morajo poučevati v Italiji, ker ne sodijo v krog italijanske irendentistične armade. Na tržaški univerzi poučujejo profesorji iz Italije, tržaške znanstvenike pa nameščajo na univerze v Italiji, kakor je bil to slučaj s profesorjem Fabiom Cusinom, katerega so vrgli iz tržaške univerze samo zato, ker se zavzema za samostojnost Tržaškega ozemlja.

Predsednika apelacijskega sodišča imenuje Rim in generalnega prokuratorja prav tako. Na ta mesta še nikdar niso bili imenovani Tržacani, čeprav je tudi med Tržacani dovolj pravnikov, ki bi lahko izvrševali to službo. Toda italijanskim irendentistom tudi to še ni dovolj. Zahtevajo popolno podreditev tržaškega sodstva Rimu, naj bi tudi o tržaških pravih »dodno« besedo izreklo rimsko kasacijsko sodišče.

Prav tako kot profesorji in učitelji (Nadaljevanje na 2. strani)

V četrtek popoldne se je na Glavnem trgu v Mariboru zbralo nad 30.000 ljudi, ki so ogorčeno demonstrirali proti mešetarnjenju v Londonu in proti italijanskemu klerofašizmu

Nikoli ne bomo priznali, kar boste sklenili brez nas!

Ljubljana, 18. aprila. »Nikoli, prav nikoli ne bomo priznali, kar boste sklenili brez nas za zaprtimi vrati, vi, mešetarji z našo zemljo in krvjo. Se večji krič bomo zagnali, še bolj ogorčen in presunljiv, da bo pretresel ves svet. Ves svet naj začuti, da je komaj poteptani fašizem znova začel dvigati svojo lakomno glavo, ves svet naj se zave nevarno-

sti, ki od njega preti svetovnemu miru in sožitju med narodi. Ne damo niti pediti naše zemlje in niti kaplje naše krvi,« govori vsak dan, ne govori, kriči razburjena in v dno duše užaljena množica po ljubljanskih ulicah. Z njo izraža iste misli milijone in milijone ogorčenih ljudi po vsej naši državi.

Vsak dan se zbirajo demonstranti — nocoj že trinajsti dan. Najprej mladina, študenti in študentke pred univerzo na Kongresnem trgu. Mladina, ki ni revolucionarna, ni mladina pravo, a naša mladina ima že desetletno revolucionarno tradicijo. Partizanska kri je vzplamtel ob tej novi krivici. S Kongresnega trga so krenili po mestu v močeni tisočglavi povorki, ki se je večala iz ulice v ulico. Kdo bi mogel ostati hladen pri tem vesplošnem srdu, kdo bi mogel ohraniti mirno srce, ko pa vsa srca trepetajo v pravilni užaljenosti in gnevu! Kreпка in močena je beseda ljudstva, kadar je v srčih doživeta.

»Ne bomo dovolili, da bi teptali naše pravice, da bi pijuvali na našo na-

rodno čast. Mi smo za mir! Nešteto krat smo to že dokazali. Vendar naj ne izživajo našega potrpljenja!« so vzklikale skupine naših delovnih ljudi med divjimi žvižgi in se zlivale v eno povorko, ki se je prelivala iz ulice v ulico.

»Trst je naš, naš, naš! Cigava je Gorica? Naša, naša, naša,« so nocoj še krepkeje kakor prve dni izražali demonstranti svoje ogorčenje in svojo voljo, da si ne damo vzeti, kar je že stoletja naše, zemlje, ki je naša že stotine rodov, ki sta jo pojila naša kri in znoj. Dolgo v noč so odmevali kriki in žvižgi po ljubljanskih ulicah, kriki proti nezastižni krivici, kriki, ki so obenem znak ljubezni in solidarnosti do naših, za svobodo in pravico se boričih ljudi onstran krivičnih meja.

Tega mogočnega protesta svet ne bo mogel prestiliti. Tudi diplomati v Londonu ne, ki kupčujejo s tujim blagom, ki izigravajo mirovno pogodbo, ki se sramotijo in pljuvajo na svojo zavezniško čast. Ljubljana jih ne bo prenehala opozarjati, da smo mi tisti, ki smo se z njimi borili ramo ob ramo v zadnji vojni pravi temu fašizmu, ki zdaj steguje svoje kremplje po naši zemlji. Ne bo jih nehala opozarjati, naj končajo ta netrdni posel na naš račun, vse dotlej, dokler ne bomo dosegli svojih pravic, dokler se ne bodo zavedali svojega krivičnega in umazanega početja.

Poslanik dr. Ivekovič pri Mc Cloy

Bonn, 18. aprila (Tanjug): Veleposlanik FLRJ v Bonnu dr. Mladen Ivekovič je obiskal včeraj ameriškega visokega komisarja v Zahodni Nemčiji Mc Cloyja in se diže časa razgovarjal z njim.

Titova šafeta kajakašev

K. Jakaši pomorsko-brodarskih društev Jugoslavije bodo vozili šafetno palico s čestitkami in voščili za 60. rojstni dan maršala Tita s kajaki. Šafeta bo šla po Savi, Savinji, Krki, Dravi, Soči, Uni, Sani, Vrbasu, Bosni, Spreči, Drini, Lini, Ohridskemu jezeru, Crnem Drimu, Dobranskem jezeru, Vardaru, Prepskanskem jezeru, Neretvi, Toplici, Zahodni Moravi, Ibru, Tisi in Begeju. V šafeti bo sodelovalo nad 200 kajakaških društev. Prva šafeta pojde na pot po Crnem Drimu 7. maja. Glavna šafeta bo odpejala 13. maja po Savi proti Beogradu. S to šafeto se bodo združile vse ostale šafete. Slovensko šafeto bodo naši kajakaši izročili hrvaškim kajakašem 16. maja ob 18 pri železniškem mostu v Zagrebu.

Zadnje vesti

- Beograd, 18. apr. Danes popoldne so v rednem potniškem letalu, ki vozi na progi Beograd—Zagreb—Ljubljana potniki Jon Marjanec, Nikola Marjanec, Magnica Marjanec z otrokom Sofijo, Nikola Mrvaljevič in Jovan Bakić s pištolami in noži prisilili posadko letala, da je morala obrniti z redne proge proti Ljubljani in pristati na letališču v Gradcu. Takoj po pristanku se je letalo s celotno posadko in ostalimi potniki vrnilo v Ljubljano, kamor je prispelo ob 17.45.
- New York, 18. apr. (Tanjug). Komisija Združenih narodov za človečanske pravice, ki zaseda v New Yorku, je začela danes proučevati predlog, da bi v mednarodni pakt o človeških pravicah vnesli posebno določbo o pravicah narodov do samoodločbe.
- London, 18. apr. Danes so se tu sestali šefi treh delegacij (ZDA, Velike Britanije in Italije) Holmes, Dixon in Carobbio, ki razpravljajo o udeležbi Italije v upravljanju cone A. O čem so razpravljali, ni bilo sporočeno. Njihov prihodnji sestanek bo v ponedeljek. Tehnični strokovnjaki omenjenih delegacij se danes niso sestali.

ZA KOPROM so spregovorile BUJE

14.000 demonstrantov je v četrtek protestiralo proti vsakim morebitnim novim koncesijam Italiji v Trstu

fašizma, ki ga je že nekoč obsodil ves svet in ki ne sme spet oživetiti. Nikdar ne bomo sprejeli nobene odločitve o usodi Trsta brez sodelovanja Jugoslavije. Ne bomo odstopili niti pediti svoje zemlje. Dolgo smo čutili na lastni koži, kaj pomeni Italija: bili smo ponižani, preganjani in ne želimo, da bi se to stanje ponovilo. Vsi jugoslovanski narodi in ves demokratični svet so z nami v našem boju proti napadalnemu fašizmu.

Na koncu je Gorian izjavil, da italijanski kominformorci izdali koristi svojega ljudstva in se združili s fašisti v njihovi ekspanzionistični politiki.

Tajnik Okrajnega odbora Partije Erminio Medica je zahteval v imenu ljudstva bujskega okraja, naj bi Italiji, namesto da bi ji dali nove koncesije, odvzeli še tiste, ki jih je dobila v Trstu na nezakonit način.

Član Okrožnega komiteja Partije Mario Abram je pozdravil udeležence zborovanja v imenu Slovencev in Italijanov kopskega okraja, ki so včeraj protestirali proti italijanskemu imperializmu. Član okrožnega odbora Slovensko-italijanske antifašistične unije SIAU Išo Jukič je poudaril, da je veličastno zborovanje Hrvatov in Italijanov v Bujah najboljši dokaz, da naše ljudstvo ogorčeno zavrača sleherno barantanje v Londonu na škodo njegovih koristi in pravic.

Z zborovanja so poslali protestna pisma maršalu Titu ter vladama Vel. Britanije in ZDA. »Sodimo pravijo v pismu vladama Vel. Britanije in ZDA, da hoče londonska konferenca nagraditi napadalca v minulih svetovni vojni in oživetiti imperialistične zahteve po tujem ozemlju pri profašističnih in irendentističnih krogih italijanske vlade. Razpravljati o Trstu brez Jugoslavije pomeni znova in še močnejše vzpodbujati razvoj fašizma v Ita-

NASA NOTA ITALIJANSKI VLADI

Rim, 18. apr. (Tanjug). Svetnik poslanstva FLRJ v Rimu Dali bor Soldatić je izročil danes popoldne italijanskemu ministrstvu za zunanje zadeve odgovor na noto italijanskega poslanstva v Beogradu z dne 2. novembra 1951 zaradi sodne obravnave v Lucii. V jugoslovanski noti je rečeno, da sodba v Lucii niti najmanj ne spremeni bistva procesa, ki je bil začel iz propagandnih smotrov. Italijansko časopisje, pravi nota, se poslužuje procesa v Lucii 2 leti, da podžiga protijugoslovansko gonjo in nerazpoloženje v Italiji, kar je vplivalo le na poslabšanje ozračja med obema državama. Sodne obravnave v Lucii in izmisljenih obtožb, je rečeno v noti, si jugoslovanska vlada ne more razlagati drugače kot poskus, da bi oblatili sodelovanje jugoslovanskih in italijanskih sil v boju za osvoboditev Italije in izbrisali dejstva o italijanski okupaciji jugoslovanskih krajev. Na koncu poudarja nota, da nosi odgovornost za protijugoslovanski značaj sodne obravnave v Lucii italijanska vlada.

Tudi avstrijski listi obsojajo pohlep Italije po Trstu

Dunaj, 18. apr. (Jugopres). Prvič po končani vojni se časopisje avstrijske ljudske stranke (ÖVP), kateri pripada tudi minister za zunanje zadeve dr. Gruber, ne strinja z italijansko uradno zahtevo, da naj se Trst priključi k Italiji. Organ ljudske stranke za Korosko »Volkszeitung«, ki izhaja v Celovcu, poudarja, da je bil Trst od l. 1918 do 1944, ko je spadal pod Italijo, znan z imenom »mrtvo mesto«. Ako bi Trst ponovno prišel pod Italijo, nadaljuje list, bi nastal za mesto še težji položaj, ker

je izgubilo del svojega zaledja po končni poudarja, da je Avstrija življenjsko interesirana za bodočnost Trsta.

Celovski organ avstrijske socialno-demokratske stranke »Die Neue Zeit« piše, da imajo tržaški irendentisti sedaj mnogo manj razloga kakor l. 1918, da se navdušujejo za priključenje Trsta k Italiji. Čeprav je bilo leta 1918 skupno s Trstom tudi slovensko zaledje priključeno k Italiji, vendar Italija ni mogla preprečiti gospodarskega propadanja Trsta. Ako bi se vodila v Trstu poudarja list, razumna, pravilna in stabilna politika zainteresiranega inozemstva, kakor tudi krajevnih oblasti, bi mogel stati Trst v prid vse Evrope že na močnih lastnih nogah. List končno ostro obsoja tiste ljudi v Avstriji, ki so za vrnitev Trsta Italiji.

Število prebivalcev na svetu

New York, 18. apr. (AFP). Statistični urad OZN sporoča, da je sedaj na svetu 2.400 milijonov ljudi. Evropa brez Sovjetske zveze, o kateri statistični urad OZN nima podatkov, ima 395.400.000 prebivalcev oziroma 80 prebivalcev na km².

Stavka italijanskih novinarjev

Rim, 18. aprila. (AFP). Italijanska federacija novinarjev je razglasila za 27. april enodneveno stavko po vsej državi iz protesta, ker nečesto ugoditi zahtevam novinarjev, naj bi jim zvišali plače. Tudi sindikat grafičnih delavcev je pozval svoje člane, naj se pridružijo tej stavki.

Tržaška delegacija je včeraj predložila spomenico z zahtevami tržaškega prebivalstva

Trst, 18. apr. Tržaška delegacija, ki se že nekaj dni mudi v Londonu in ki sestoji iz 5 zastopnikov tržaških političnih skupin, sporoča: Predstavnika vlad Velike Britanije in Združenih držav Amerike na konferenci o Trstu sta povabila tržaško delegacijo, naj predloži svoje predloge in zahteve glede argumentov, o katerih razpravljata tristranska konferenca v Londonu.

Londonski politični krogi menijo, da bo konferenca o Trstu trajala še precej časa, italijanski viri pa namigujejo, da bi v prvih dneh prihodnjega tedna utegnili biti objavljeno zaključno uradno poročilo. Verjetno bi bilo Rimu ljubo, da bi konec londonske konference v Trstu padel v začetek volin propagande, podobno kakor tristranska izjava iz leta 1948 (20. marca za volitve 18. aprila).

Buje

Glas mater in žen padlih borcev v angloameriški coni

Slovensko avtohtono prebivalstvo odločno odklanja italijanski upravni sistem na STO

Trst, 18. aprila. (Tanjug). Na sestanku mater in žen padlih borcev anglo-ameriške cone so bile sprejete resolucije, ki so bile poslone Trygve Lieju in Eleonori Roosevelt, katero prosijo, naj na odločujočih mestih opiše njihovo ogorčenje zaradi londonske konference, ter pove, da nikoli ne bodo priznale njenih sklepov.

»Namesto da bi tržaško prebivalstvo uživalo sadove svojih prizadevanj, namesto da bi bila spoštovana načela enakopravnosti in neodvisnosti, se pri nas dogaja prav nasprotno, to pa zato, ker je ostala v veljavi italijanska fašistična zakonodaja in ker se ne spoštujejo načela narodne enakopravnosti.«

Poziv slovenskim občinam v coni A za enoten nastop

Trst, 18. aprila. (Tanjug). Slovenske politične organizacije anglo-ameriške cone STO so pozvale prebivalstvo slovenskih občin Devin-Nabrezina, Repentabor in Zgonik k skupnemu nastopu na volitvah. V pozivu poudarjajo, da se morajo v sedanjem resnem trenutku združiti vse slovenske sile ne glede na politično pripadnost v boju za Svobodno tržaško ozemlje, za nacionalne pravice in pravice človeka.

Pogodba o ustanovitvi evropske armade bo gotova do konca aprila

Pariz, 18. apr. (UP). V Parizu se je včeraj nadaljevala konferenca predstavnikov Francije, Italije, Zahodne Nemčije, Belgije, Holandske in Luksemburga, ki proučuje pogodbo o zahodnoevropski obrambni skupnosti. Med velikonočnimi počitnicami so se delegacije posvetovale s svojimi vlada. Uradni krogi so prepričani, da bo pogodba o ustanovitvi evropske obrambne skupnosti gotova do konca meseca in da jo bodo nemudoma predložili državam članicam, ki jo bodo podpisale.

Na konferenci se sedaj ukvarjajo z najtežjimi dolžnostmi pogodbe: o finančnem prispevku Zahodne Nemčije in njenem odnosu do Atlantskega pakta. V krogih, ki so blizu bonnski vladi, sodijo, da bo splošna pogodba z Zahodno Nemčijo podpisana najdlje do 20. maja. Sodijo, da bodo vse priprave v zvezi s to pogodbo končane v štirih tednih, ki jih bodo imeli predstavniki Zahodne Nemčije, ZDA, Vel. Britanije in Francije. Menijo, da bodo slovesnemu podpisu splošne pogodbe z Nemčijo prisostvovali zunanji ministri treh zahodnih velesil.

Splošna pogodba z Zahodno Nemčijo pa podpisana najpozneje do 20. maja

Zahodnonemška vlada je poslala nemškemu narodu razglas, v katerem je rečeno, da se približuje odločilni trenutek za združitev Nemčije. Če bo Nemčija razdeljena, bo grozila nova vojna nevarnost.

Razglas napada zahodnonemškega predsednika vlade Adenauerja, češ da nastopa proti pogajanjem. Grotewohlo na vlada nadalje izjavlja, da nemški narod pričakuje, da bodo velesile za čele neposredna pogajanja za rešitev nemškega vprašanja, zato pa se je treba predvsem sporazumeti o volilnem zakonu za vso Nemčijo.

Kanceler dr. Adenauer za sklicanje konference velesil?

Berlin, 18. apr. (AFP): »Der Abend« piše, da je kanceler Adenauer izjavil, da mora visokim komisarjem, da morajo zahodne velesile sprejeti sovjetski predlog za sklicanje četverne konference o Nemčiji. Vrh tega je zahteval, naj bi posvetili veliko pozornost predlogu Sovjetske zveze, da je treba ustanoviti nemško vojsko. Hkrati je priporočil zahodnim velesilam, naj zahtevajo od Sovjetske zveze, da izpremeni svoje stališče glede na zahodne meje Nemčije.

Washingtonski pooblaščenci krogi izjavljajo, da jim ni nič znanega o zahtevi kanclerja Adenauerja, naj bi tri zahodne velesile sprejele sovjetski predlog o sklicanju četverne konference o Nemčiji.

Pogajanja v Pan Mun Jomu

Pan Mun Jom, 18. apr. (AFP). Kitajski in severnokorejski predstavniki so sprejeli na današnjih pogajanjih v Pan Mun Jomu predlog Združenega poveljstva, naj bi se nadaljevali zaupni razgovori o izmenjavi ujetnikov. Ta pogajanja so prenehala 4. aprila, ker so Kitajci in Severnokorejci vztrajali na tem, naj bi obvezno repatriirali ujetnike, medtem ko je zahtevalo Združeno poveljstvo prostovoljno repatriacijo. V podkomisiji za nadzorstvo premirja, ki proučuje graditev letališč in udeležbo Sovjetske zveze v nevtralni komisiji, se pogajanja še zmerom niso pomaknila z mrtve točke.

Delegati so se končno sporazumeli, — da bo prihodnja seja jutri

ANGLOEGIPTOVSKI SPOR Stevenson in Howe poklicana v London

London, 18. aprila (Reuter). Zastopnik ministrstva za zunanje zadeve je izjavil danes, da je Anthony Eden poklical v London britanskega veleposlanika v Kairu Stevensona, da bo podal poročilo o razgovorih, ki jih je imel z egiptovsko vlado. V London je poklican tudi generalni guverner Sudana Robert Howe, ki mora poročati vladi o vprašanih v zvezi s Sudanom. Zastopnik zunanjega ministrstva je izjavil, da bo prihod Stevensona in Howea omogočil posvetovanja o anglo-egiptovskih razgovorih ter o podlagi, na kateri bi bilo mogoče obnoviti pogajanja med britansko in egiptovsko vlado.

Sovjetsko vohunstvo na Švedskem

Stockholm, 18. aprila. (Reuter). Prihodnji mesec se bo začela v Stockholmu sodna obravnava proti šestim članom komunistične partije Švedske, ki so obtoženi vohunstva v korist Sovjetske zveze. Na čelu skupine je Arthur Karlsson, član občinskega sveta v Halmstadu ter bivši član CK KP Švedske.

Uvodne volitve v New Jersey

New Jersey, 18. apr. (Reuter). Na uvodnih volitvah za kandidata republikanske stranke v New Jerseyju je dobil general Eisenhower malone 160 tisoč glasov več kot senator Taft. Po dokončenih uradnih podatkih je dobil Eisenhower 50,6% glasov, Taft 35,9% in Harold Stassen 3,6%. Eisenhower je dobil v New Jerseyju 387.854, Taft 228.380 in Stassen 23.187 glasov.

Vojaška pogodba ZDA s Kolumbijo

Washington, 18. apr. (AFP). Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da je bila sklenjena med ZDA in Kolumbijo pogodba o vojaškem sodelovanju. To je že šesta pogodba, ki jo je podpisale ZDA z državami zahodne poloble. Amerika je doslej sklenila pogodbo o vojaškem sodelovanju s Perurom, Brazilijo, Kubo, Čilom in Ekvadorjem.

Grška vojaška misija v Ankari

Ankara, 18. apr. (AFP). Grška vojaška misija je prispela danes v Ankara, kjer bo imela s turškimi vojaškimi zastopniki razgovore o sodelovanju obojevojenih sil Turčije in Grčije v okviru Severnoatlantskega pakta. Razgovori bodo hkrati tudi priprava za obisk turške delegacije s predsednikom vlade Menderesom, ki bo v kratkem prišla v Atene.

ZSSR zahteva vedno več izdelkov od ČSR

Praga, 18. aprila. Češkoslovaški minister za zunanjo trgovino Gregor je izjavil, da je treba proizvodnjo v tekočem letu še zvišati, da bi Češkoslovaška lahko zadostila čedalje večjemu povpraševanju Sovjetske zveze po industrijskih izdelkih. Med drugim je dejal, da Češkoslovaška dolguje protuslugue za »veliko pomoč, ki jo daje Sovjetska zveza. Svojo izjavo je dal Gregor častnikarjem po vrnitvi iz Moskve, kjer je bil 4 mesece in se pogajal za novo trgovinsko pogodbo med Sovjetsko zvezo in Češkoslovaško, ki pa še ni bila objavljena.

V ZDA okrog 100.000 ljudi brez strehe zaradi poplav

Omaha, 17. apr. Reki Missouri in Mississippi poplavljata ogromne površine rodovitne zemlje 7 ameriških držav in sta doslej prisilili skoraj 100 tisoč ljudi preseliti v višje ležeče kraje. Najnevarnejša postaja reka Missouri. Posebno je prizadeto mesto Sioux City, čigar predmestja so že preplavljenaa. Dve tretjini prebivalcev mesta Council Bluffs, to je okrog 30.000 ljudi, je zapustilo svoje hiše, v Omahi pa je ostalo brez strehe 5000 prebivalcev. Jezovi, ki varujejo mesto Omaha, se širijo pod pritiskom vode in boje se, da bi lahko pustili ponoči, ko bo reka dosegla največji raven. Okrog 40.000 oseb je zapustilo področje okrog mesta. Predsednik ZDA Harry Truman je z letalom preletel poplavljenaa kraje. Ob vrnitvi v Omaha se je zelo ostro izrazil proti tistim zastopnikom v

kongresu, ki hočejo preveč varčevati in so zato odklonili predloge za nadzorstvo nad poplavljami. Predsednik Truman je snoči določil kot prvo pomoč državam Dakota in Yowa 500 tisoč dolarjev. General Lewis Pick, vodja vojaškega pionirskega odreda, je izjavil, da je povodnja, ki je zajela ozemlje 7 držav, prisilila doslej 87.000 oseb, da so se odselele, in da je preplavila 40 mest in vasi ter 2 milijonov akrov zemlje, zaradi česar je nastala škoda 200 milijonov dolarjev. Rdeči križ v St. Louisu poroča, da je bilo pri poplavi prizadetih 25.000 družin. Nocjo okrog 9. ure bo voda dosegla najvišji raven. Pri mestu Hamburg v državi Yowa in v Lehanu v Nebraska bodo jezovi vsak čas popustili.

Kakor smo se znali dvigniti za osvoboditev države, tako se bomo znali dvigniti za obrambo naših bratov

Slovenski rudarji so v zadnjih dneh spet manifestirali, da so pripravljeni z vsemi sredstvi braniti naše narodne pravice. V Trbovljah je bilo v torek veliko protestno zborovanje, na katerem je bilo že od začetka nad 6000 ljudi, a ker so neprestano prihajali novi manifestanti, lahko rečemo, da je bila pri veličastni manifestaciji udeležena najmanj polovica prebivalstva Trbovelj. Vrstilo se je več govornikov. Z zborovanja so poslali resolucije ministru za zunanje zadeve FLRJ Edv. Kardelju ter veleposlanistvu ZDA in Velike Britanije v Beogradu.

V Hrastniku so se veličastne manifestacije udeleževali rudarji s svojo godbo, steklarji in delavci kemične tovarne z godbo steklarjev, prišlo pa je tudi mnogo mladincev z Dola. Na tem velikem zborovanju je kot prva govornica po želji svojih rojakov predsednica glavnega odbora AFZ Lidija Sentjurc. Potem so govorili še predstavniki vseh delovnih kolektivov, ki so prebrali tudi protestne resolucije.

V Zagorju je bilo pri prvem protestnem zborovanju nad 3000 ljudi, v sredo pa se jih je zbralo še dosti več. Protestne resolucije so poslali tudi vladama ZDA in Velike Britanije. Poudarjali so, da naši narodi ne bodo nikdar dovolili, da bi se na njihov račun sklepale kake politične kupčije. V Gornji Radgoni se je v četrtek udeležilo demonstracije nad 3000 ljudi iz mesta in okolice. V resolucijah, ki so bile poslane tudi v London, je rečeno: Na Primorskem, kjer so naši bratje in naša kri, so tudi naše meje. Smrt fašizmu, svoboda tržaškemu ljudstvu! — Take manifestacije Radgona še ni doživela.

odstotkov naših ljudi je nelzerno trpelo med fašistično okupacijo. Tega ne bomo nikdar pozabili in naši ljudje se bodo, če bo treba, tudi z orožjem bojevali proti vsem, ki bi nam skušali vzeti našo svobodo in neodvisnost. Iz samoborskega okraja so pisali: Kakor smo se znali dvigniti za osvoboditev države, tako se bomo znali dvigniti za obrambo naših bratov.

Delavci tovarne aluminija v Strličcu: Niso se še posušile solze mater, ki so žrtvovale svoje sinove in hčere za našo svobodo, in preveč so se svezle od fašistov zadane rane, da bi dovolili vmešavanje v naše pravice, ki smo si jih s krvjo pridobili. »Ljudstvo Kozare ne da Trstale je bil vzklík, ki je združil nad tisoče prebivalcev Bosanske Gradiške, ki je imela tako časten delež med osvobodilnim bojem. V Prijedoru in v Višokem sta bila protestna shoda po svoji udeležbi med največjimi zborovanji po osvoboditvi. Ljudstvo Bosne in Hercegovine je z vseh svojih zborovanj poslalo svoje proteste vladama ZDA in Velike Britanije.

Protestno zborovanje v Kočevju

V četrtek ob šestih zvečer so se zbrali prebivalci mesta Kočevja ter ogorčeno demonstrirali proti mešetarjenju z našo zemljo v Londonu ter proti nesramnemu izsiljevanju italijanskih fašistov. Pridružili so se jim še demonstranti iz bližnje in daljne okolice, tako iz Rajndola, Kočevske Reke, Mozlja, Borovca in od drugod, ki so se pripeljali na vozovih z zastavami in transparenti. Tako se je zbralo skupaj okrog 3000 ljudi. Govorilo je več govornikov, ki so poudarjali našo enotnost v boju proti italijanskemu fašizmu. Ob koncu zborovanja so poslali protestne resolucije ameriški in angleški vladi, podpredsedniku zvezne vlade Edvardu Kardelju, Centralnim komitejema KPJ in KPS.

15.000 Celjanov na protestnem zborovanju

Celje, 18. apr. Nov val protestnih demonstracij v Celju, ki traja nepretrgoma že tri dni, so začeli v sredo dopoldne dijaki celjskih srednjih šol. Tudi drugi dan protestnih obhodov po mestnih ulicah so že v popoldanskih urah znova začeli celjski mladinci. Višek ogorčenih protestov Celjanov nad grabežljivim seganjem fašistov po naših pravicah pa je bil v četrtek zvečer, ko se je zgrnilo po celjskih ulicah nad deset tisočglava množica. Demonstranti so s transparenti in zastavami korakali po glavnih ulicah ter se ustavljali na trgu pred kolodvorom in pred mestnim ljudskim odborom, kjer so se odločneje izražali svoj srd nad barantanjem z našimi narodnimi interesi. Izrazil so enotno voljo »Trst bomo branili, če treba tudi z orožjem v rokah!«

Slavistični seminar v Zagrebu

Na pobudo Zveze študentov Jugoslavije bo na zagrebški univerzi v dneh od 19. julija do 19. avgusta letos slavistični seminar za inozemce. Pridelitelj je Svet za znanost in kulturo vlade RHrvatske. Seminar ima namen v prvi vrsti seznaniti udeležence s srbskim in hrvaškim jezikom ter književnostjo in bo zaradi tega težje dela na praktičnih vajah v razgovoru ter v obravnavanju lingvistične in slovstva. Poleg tega bodo na seminarju tudi predavanja iz jugoslovanske umetnostne zgodovine, udeleženci pa bodo imeli tudi priliko, da se na izletih seznanijo z lepotami Jugoslavije, z njenimi kulturnimi spomeniki in splošnim napredkom. Seminarja se bodo lahko udeležili vsi študenti-slavisti iz višjih letnikov, kakor tudi lektorji in asistenti na stolicah za slovanske jezike vseh tujih univerz. T-a

Na cesti Jeperca—Smlednik gradijo železobetonski most čez Savo

V zakatni vasič Zbilje za Smarno goro gradi podjetje »Slovenija« — ceste most železobetonski most čez Savo. Most bo 16 m dvignjen nad vodno gladino in bo dolg 80 metrov. Podjetje je začelo z gradnjo mostu že lani septembra. Zdjaj so zgrajeni temelji ter pripravljani opaži za oboke. Računava, da bo most zgrajen do novembra in bo stal okrog 10 milijonov dinarjev. B. L.

Resna nesoglasja v vodstvu italijanskih socialistov in republikancev

Rim, 18. aprila (Tanjug): Zaradi odločitve vodstva socialno demokratične in republikanske stranke, da bosta na občinskih volitvah v Rimu nastopili skupno z demokrstijant, je prišlo med članstvom obeh strank do nesoglasja, ki utegne povzročiti razcep. Večja skupina članov soc. demokratične stranke pod vodstvom člana glavnega odbora štranke Andreonija je izjavila, da se ne strinja z odločitvijo vodstva stranke in da je zvesta odločitvam bolonskega kongresa. Obenem je 25 republikanskih prvakov podalo ostavko na svoje položaje v stranki zaradi sprememb, ki so nastale v stališču vodstva stranke do demokrstijanov.

Dnevni tisk in novinarski krogi opozarjajo na resnost teh dogodkov, ki so posledica odpora zaradi poskusov demokrstijanov, da bi se povezali z monarhisti. Rimske politične kroge je precej razburila tudi odločitev senatorja Nittija, da bo s skupino uglednih javnih delavcev in politikov sprožil akcijo za ustvaritev tako imenovane meščanske liste. Nekatera poročila zatrjujejo, da KP Italije in Nemnjeje socialistična stranka ne bosta postavili posebnih list, pač pa bosta vključili svoje kandidate v meščansko listo senatorja Nittija. Vladni krogi napadajo senatorja Nittija, pri čemer poudarjajo, da je le-ta slepo orodje v rokah vodstva KP Italije in da hoče s tem prevarati

Delavske stavke v Severni Italiji

Rim, 18. aprila (Tanjug): Kovinarji iz šestih pokrajin Severne Italije so začeli včeraj stavkati z zahtevo, naj jim delodajalci zvišajo plače in med gradbenih delavcev, delavcev kemične industrije in kovinarjev. V ladjedelnih v Monfalconu ni prišlo delat tisoč delavcev; delavci so zahtevali uvedbo polnega delovnega dne, odstotek od proizvodnje in zaposlitev novih delavcev.

V Jordaniji kobilice uničujejo posevke

Aman, 18. aprila. (AFP) Velikanski oblak kobilic, ki je včeraj priletel iz Saudske Arabije v južni Jordan, je napravil veliko škodo. Kobilice so povsem uničile posevke v 200 km dolgem in 15 km širokem pasu.

Dejstva, o katerih bi morali razmišljati v Londonu

(Nadaljevanje s 1. strani) Mnogo bi se se dalo napisati o vlogi Rima in njegovih agentov v tržaški javni upravi. Toda že iz te površne slike se dovolj jasno vidi, kdo danes odloča v Trstu. Rimu pa še ni dovolj, ni mu dovolj dejanska oblast hoče tudi formalno in seveda še polico in vojsko. Za osvetlitev tega položaja je značilno, kar je pred dnevi napisalo glasilo tržaške krščansko-demokratske stranke »La Proraa«. Ta list je napisal, da bi se Italijanom zgodila nezasišala krivica, če bi bilo ustvarjeno Tržaško ozemlje, ker bi bila v javne urade vpeljana dvojezičnost, ker bi bili izbošeni dvojezični napisi in ker bi gotovo stvelilo Slovencev dobilo zaposlitev v javnih uradih. Ko se te dni zopet sestajajo v Londonu predstavniki Velike Britanije in ZDA s predstavniki Italije, naj pomislijo tudi na ta dejstva in spoznati bodo morali, da so oni po svoji lastni krivdi v svoji coni Tržaškega ozemlja samo še lutke, s katerimi manevrija Rim. Ugotoviti pa bodo morali tudi to, da so prekršili mirovno pogodbo in da Tržaškega ozemlja ne uprevljuje v smislu njenih določb. Potem bodo razumeli, zakaj skupno z demokratičnimi Tržčani tudi vsi jugoslovanski narodi protestirajo proti londonski konferenci in zahtevajo, naj se ne nadaljuje. Italija je že itak preveč udeležena pri upravi anglo-ameriške cone, toda Slovenci in resnični Tržčani nimajo nobene besede. O tem je treba razpravljati in to temeljito.

Enak položaj je v gospodarstvu in industriji. Šef urada za delo pri anglo-ameriški vojaški upravi je italijanski iredentist De Petris. V vseh podrejenih uradih so italijanski funkcionarji, celo o kmetijstvu odločajo le Italijani, čeprav je 95% kmetovalcev v anglo-ameriški coni STO slovenske narodnosti. Za šefa urada za kmetijstvo, poljedelstvo in ribištvo so poklicali iz Benetk nekoga dr. Piccolija, kakor da v Trstu ne bi bilo kmetijskih strokovnjakov. Pri kmetijskem nadzorstvu je od 25 uradnikov le 1 Slovenec. Prav tako kot vsi ostali uradi, prejema tudi kmetijsko nadzorstvo vsa navodila iz Rima. Funkcionarje tehničnega urada (Genio Civile), ki ima nadzorstvo nad vsemi javnimi deli in skoozi katerega grede milijarde lir, nastavlja Rim. V italijanskih rokah je tudi ustanova za razvoj tržaškega pristanišča, kakor tudi ustanova za industrijsko pristanišče v Zavljah. V javni upravi ima važno vlogo anagrafski urad. Šef tega urada je krščanski demokrat dr. Doro Rinaldini. Iz anagrafskega urada je napravil pravo trdnjavo iredentizma. Slovincem in pravim Tržčanom delajo na tem uradu vrsto težav pri izdajanju osebnih dokumentov, medtem ko je za katerega delo prebivalca iz Italije dovolj, da je nekaj dni v Trstu, pa se dobi tržaško osebno izkaznico in s tem tudi volilno pravico.

KULTURNI RAZGLED

Pred vzgojnim tečajem za starše v Ljubljani

Po zgledu Maribora pripravlja tudi Centralna ljudska univerza v Ljubljani ciklus predavanj za starše. Predavanja bodo redno tedensko in bodo zajela zdravstveno-vzgojno problema tiko, ki je v času, ko posvečamo vzgoji našega mladega rodu mnogo skrbi in pažnje, za starše močno privlačna. Priznani zdravstveni in pedagoški javni delavci bodo v tednih od aprila do junija obdelali važna vzgojna in zdravstvena vprašanja. Ob njih se bo lahko razvila živahna diskusija, ki bo osvetlila številne probleme, katere smo morda zanemarjali ali jih slabo reševali, ker jih sami brez strokovne pomoči nismo mogli dobro spoznati in razumeti. Tako bo ciklus predavanj v resnici tečaj za starše, iz katerega naj navedemo samo nekaj tem, ki jih bo zajel. Zdravniki bodo obdelali vprašanje rasti in razvoja otroka, duševno higieno otroka in mladincev ter duševno higieno dekleta in žene, peda-

gogi pa med drugim vprašanje spolne vzgoje, oblikovanje otroka in mladincev za poklice, vzgojne naloge doma, šole in družbe ter psihologijo predšolskega in šolskega otroka ter mladincev. Ljubljanski starši so že na številnih roditeljskih in množičnih sestankih izrekli željo in nakazali potrebo po takem tečaju. Zato vprašanje obiska gotovo ne bo delalo skrbi. Vendar se mi zdi potrebno, da pred začetkom tečaja spregovorimo nekaj besed. Centralna ljudska univerza prireja tečaj predvsem za starše, pa tudi za tiste ljudi, ki imajo našo mladino radi in se zavedajo, da je vzgoja mladine med najvažnejšimi nalogami družbe, ki gradi v svoji domovini socializem. Vzgoja človeka, ki bo nov po duhu in v svojih dejanjih, človeka s socialistično miselnostjo in vrlinami, izstopa zlasti danes. Vsi vemo, da se reakcija z onemoglo zagrizenostjo borj,

da bi v mladino zanesla vsaj nezupanje in razdor, če je že ne more dobiti v svoje mreže in izkoristiti za svoje temne namene. Zato danes ne moremo omejiti vprašanja vzgoje otroka in mladine samo n. pr. na šolo ali dom. Ob njem smo prizadeti vsi državljani, katerim je draga naša socialistična domovina. Prav zaradi tega tudi ne bi bilo pravilno, da bi predavanja obiskovale samo matere, kakor je to pogosto običaj, ko gre za roditeljske sestanke, ker se pač očetje radi izgovarjajo na svojo zaposlenost. Iz mnogih primerov pa nam je znano, da matere, katerih otroci so v rani mladosti izgubili očeta, rade potujejo: »Očeta so izgubili, sva pa imajo samo mene. Očetova vzgoja pomeni tako mnogo!« V resnici pomeni očetova vzgoja mnogo, ker je prirodno in nujno dopolnilo materine vzgoje. Ne gre tukaj za trdo očetovo roko, kakor se včasih kdo izrazi, temveč za mnogo več: za očetovo osebnost, njegovo resno in tehtno besedo in odločitev, njegovo mesto in delo v družini in poklicu in nazadnje — če hočete, tudi za njegovo trdaj ali pa prav tako, ker je očetova, za njegovo besedo in roko. Vse to nam

narekuje dolžnost, da kot očetje in državljani ne moremo mimo vzgoje svojih otrok in mladine sploh. Enake dolžnosti imamo kakor matere in žene in noben izgovor nas ne more opravičiti, kadar gre za vzgojna vprašanja. Tako Centralna ljudska univerza, ki prireja tečaj, ne vabi samo matere, temveč tudi očete. Posebej pa se vabi tudi naše vzgojitelje, ki delajo v šolah, v številnih vzgojnih ustanovah, ali v tej ali oni organizaciji, ki vključuje tudi mladino. Ne zato, da bi na predavanjih obnavljali teoretično problematiko, ki so jo studirali v šoli in jo sami več ali manj poznajo. Ker imajo primerno pedagoško izobrazbo in veliko izkustvo, bodo prav v diskusiji lahko vzgojitelji tematiko poglo bili in osvetlili še z drugih vidikov; kakor sam predavatelj. Ob sodelovanju staršev bo skupen razgovor o vzgojnih vprašanjih gotovo močno podčrtal veliko vrednost tesnega sodelovanja in medsebojnega razumevanja doma in šole, oz. staršev in vzgojiteljev. Saj sta šola in dom nedvomno najvažnejša vzgojna činitelja in imata v tem pogledu pred družbo največje odgovornosti. Zato je toliko bolj važno, da se ne razhajata v vzgojnih vprašanjih. Če hočeta otroku dobro

in to hočeta, ker ga imata oba rada — imata lahko samo en skupni cilj, ki je istočasno cilj naše družbe: srečnega, ponosnega človeka in zavednega državljana svoje socialistične domovine. Tečaj bo moral močno razgibati tudi naša prizadevanja za ustanovitev Društva prijateljev mladine. Iz raznih krajev Slovenije imamo poročila o vse večji aktivnosti Društve prijateljev mladine. Društva so zainteresirala ljudi množično za vzgojno problematiko, za ureditev vrtcev, otroških igrišč, dnevnih sob in dijaških kuhinj ter mobilizirala tudi naše delavske svete v podjetjih in tovarnah zaradi materialne pomoči. V Ljubljani smo v tem pogledu še precej na začetku poti, čeprav vemo, da je zanimanje ljudi za Društvo prijateljev mladine zelo veliko. Na tečaju za starše bo najbrž dovolj priliko, da se vsi ljudje, ki imajo dovolj ljubezni in volje za delo, povežejo v društvo, ki bo z organiziranim in rednim delom lahko mnogo storilo za našo mladino, da ne bo naše prizadevanje samo kam panjsko, kar je še vedno pogost pojav, ki nam pa prinese kljub naporom in dobri volji le redko dobre in bogate rezultate.

Se na nekaj ne smemo pozabiti. Tečaj za starše bo v dvorani Doma sindikatov. Zato se ga bodo lahko udeleževali predvsem prebivalci iz središča mesta. Poskrbeti bomo morali, da se bodo prenesla predavanja tudi na periferijo. Prepričan sem, da bi na Viču, v Mostah in drugod tak tečaj pozdravili ljudje z veseljem. Razen tega pa bi morala Ljubljana, ki je kulturno središče Slovenije, poskrbeti, da bi vsaj nekatera najboljša predavanja s tega tečaja lahko organizirali tudi v večjih središčih izven Ljubljane. Ljudske univerze na Gorenjskem, Dolenjskem in posebej v Slovenskem primorju bi gotovo s priznanjem sprejele take vrste sodelovanje in pomoč. Najbrž pa bi bilo tudi zanimivo in priredilitelje in predavatelje zelo poučno plodno, če bi Ljudska univerza ob začetku razpisala anketo, v kateri bi starši in vzgojitelji izrazili svoje misli, želje in predloge za nadaljnje delo v prihodnji sezoni predavanj. To je nekaj misli pred začetkom tečaja. Matere, očetje in vzgojitelji, mladina in sploh vsi državljani ga bodo najbrž radi obiskovali brez posebnega vabila, ker se pač vsi zavedajo vloge in vrednosti dela na področju vzgoje mladega rodu. V. C.

Važna odločitev dveh splošnih kmetijskih zadrug

Nedavno so v dveh kmetijskih združenjih v mariborskem okoliškem okraju — v Ribnici in Pohorju — sklenili, da bodo z lastnimi sredstvi uredili sadne plantaže, kot jo je n. pr. že ustvarila Osojnikova delovna zadruga pri Ptujju. Upravna odbora kmetijskih delovnih združb sta se odločila za ta korak predvsem zaradi kritičnega stanja, v katerem je naše sadjarstvo in da bi ustvarila nekakšne zgledne sadovnjake nizkega in srednje-debelega sadnega dreva. Le-ti naj bi vplivali tudi na okoliške sadjarje, da bi se končno odločili za napredno sadjarstvo, kot ga uvajajo ali so ga že uvedli sadjarji v vseh naprednih deželah.

Ce računamo, da so splošne kmetijske zadruge v mariborskem okoliškem okraju lani ustvarile okoli 20 milijonov din dobička, in k temu pridemo, da ima večina zadrug več ali manj zemlje, vidimo, da imajo zadruge vse možnosti za uvajanje zglednih nasadov te ali druge vrste ali za slično aktivno kmetijsko dejavnost. Ali ni bolj pametno, da splošna kmetijska zadruga investira svoj dobiček v take vrste, kakor da bi dobiček deželah.

Še bolj zanimivo

Pod naslovom »Zanimivo« se je »Gospodarski vestnik«, ki ga izdaja založniško podjetje Finančni zbornik, obrnebil ob »Slovenskega poročevalca«, češ da v zadnji nedeljski številki ni hotel na zahtevo Glavne uprave za plan LRS objaviti podrobnejših navodil o ugotavljanju zneska akumulacije in skladov oziroma sporočila centralne komisije zveznega Gospodarskega sveta o uporabi proporcij družbenega plana, čeprav je uredništvo dobilo »brzojavko« Tanjuga v tej zadevi. Nadalje trdi, da so podjetja pri izračunih, ki so življenjsko važna, izgubila tri dni zaradi napake, ki jo je zagrešil Slovenski poročevalca.

K tej neumestni kritiki samo nekaj ugotovitev. Kar se tiče sporočila centralne komisije, o katerem je uredništvo prejelo celo »brzojavko« Tanjuga, naj povemo nepoučenim tovarišem pri »Gospodarskem vestniku«, da prejema uredništvo vsak dan na stotine takih Tanjugovih »brzojavk« (vesti), ki jih jemlje zgolj za informacijo in jih ne objavlja zaradi pomanjkanja prostora. Ugotavljamo, da se uredništvo ni branilo uvrstiti tega sporočila v nedeljski številki in ga je tudi objavilo v izdaji za severovzhodno Slovenijo, pač pa je po pomoti tisti dan izostalo iz ljubljanske izdaje.

Kakor doslej pa se bo uredništvo tudi v bodoče branilo prinašati podrobna navodila, kakršna so bila zaradi nujnosti rokov objavljena v četrtkovni in petkovski številki, ker objavljanje takih navodil ni in ne more biti naloga dnevnika. Kolikor se očitke »Gospodarskega vestnika« nanaša na objavo teh navodil, je enako naperjen proti vsem velikim jugoslovanskim dnevnikom (Borba, Politika, Vestnik), ki takih navodil tudi ne objavljajo, ker je to naloga uradnih in strokovnih listov, naloga dnevnikov pa je poljudno tolmačiti take predpise delovnim kolektivom in delavskim svetom, ki jim z objavo težko razumljivih uradnih predpisov ne bi bilo mnogo pomagano. Umesten bi bil torej le očitke, da ta ih predpisov dovolj ne tolmačimo, kar pa nam bi bilo sprično omejenega prostora se otežkočeno, če bi jih morali vrhu tega še v celoti objavljati.

Prav tako se nam zdijo nepotrebno, da »Slovenski poročevalca« prinaša navodila, ki jih je že prej objavil »Gospodarski vestnik« kot službeno glasilo in se vrhu tega objavljajo v Uradnem listu, to pa zlasti, če upoštevamo, da so naročniki »Gospodarskega vestnika« predvsem uradi, ustanove in podjetja, medtem ko odpade od celotnega števila naročnikov »Slovenskega poročevalca« le 5% na urade, ustanove in podjetja.

Napoleš se tole pripombo: Vsa omejena navodila nosijo datum 5. t. m. Ne bomo raziskovali, zakaj so prišla ta sporočila do Ljubljane tako pozno, da jih »Gospodarski vestnik« ni mogel prej objaviti. Vsekakor pa ne gre zaradi poznosti objave valiti krivdo na »Slovenskega poročevalca«. Primerne je bilo, če bi pisec napada na »Poročevalca« ta svoj čas posvetil temu, da bi pri gospodarskih podjetjih vzbudil zanimanje za »Gospodarski vestnik« in da ne bi bilo potrebno, da bi se podjetja morala seznanjati le preko »Poročevalca« z uradnimi objavami, ki jih objavlja »Gospodarski vestnik«.

Pred prvim kongresom hrvatskih gasilcev

Gasilske organizacije na Hrvaškem se že pripravljajo na prvi kongres hrvatskih gasilcev, ki bo 17. in 18. maja v Beogradu. To bo prvo kongresno zborovanje Zveze prostovoljnih gasilskih društev Hrvaške, ki je bila ustanovljena pred tremi leti. Število članov hrvatskih gasilskih organizacij se je v letih triletja povečalo. Pred tremi leti je bilo na Hrvaškem samo okoli 30.000 aktivnih gasilcev. Kongres hrvatskih gasilcev se bodo udeleževali tudi predstavniki gasilskih zvez iz drugih republik, iz same Hrvaške pa bo na kongresu nad 2000 delegatov.

lila med člani, ali da bi recimo kupovala za člane akropivo, kakor so hoteli v nekaterih združenjih. Take investicije se bodo čez nekaj let bogato obrestovale, medtem ko bi se denarna sredstva zadrug sicer razblinila, ker z visoko debelimi in raztresenimi sadovnjaki, kot jih imamo danes, pač ne bomo prišli daleč. Danes je to tem bolj važno, ker je nizko dreve v plantažnih nasadih mnogo lažje škropiti in obravnavati pred kaparjem, kot pa visoko dreveje.

Luče pod Raduko se razvijajo v napredno vas

Na nedeljskem občnem zboru Kmetijske zadruge v Lučah je bilo kaj živahnega. Dvorana v zadržnem domu ni mogla sprejeti vseh zadržnikov, precej jih je ostalo zunaj na hodniku. Zadržniki so vztrajali pet ur in pazljivo sledili poteku dnevnega reda.

Iz zaključnih računov je razvidno, da je imela kmetijska zadruga lani 4.438.031 dinarjev čistega dobička, kljub temu, da je trgovina Kmetijske zadruge znižala lani cene za okrog 1 milijon dinarjev. Dobiček so zadržniki razdelili za rezervni sklad 49%, za investicijski sklad 25%, za sklad vodstva 3%, za elektrifikacijo Luč in okolice 9%, za prosveto in kulturo ter dograditev šole 5%, za pospeševanje kmetijskega 5%, za pomoč Priromski 30.000 dinarjev, za nabavo reševalnega avtomobila 44.000 dinarjev, za gasilsko četo 58.000 dinarjev in za zgraditve klavnice 44.000 dinarjev.

Po volilnih rezultatih se da sklepati, da imajo zadržniki veliko zaupanje v dosedanjega predsednika Ivana Volarja, tajnika Petra Ježa in vodjo lesnega oddelka Leopolda Supina, ki so bili z ogromno večino glasov zopet izvoljeni in odbor. Zadržniki so soglasno sprejeli predlog za zvišanje deležev ter sklep, da bodo dosedanja pašniško zadrugo vključili kot živinorejski odsek v kmetijsko zadrugo.

Tudi župnik Tomšič ima posvetne stvari raiši kakor nebeške

K sveti hiši svetih minoritov v Sv. Vidu pri Ptujju, kakor jo imenujejo, in podpisuje tamkajšnji župnik Daniel Tomšič, ki upravlja tudi posevno posest, spada 11,39 ha zemlje z ravnimi površinami, 8 glav gvozdje, 7 vinogradi, 40 kokiš, 20 kobil, 20 ovčev, 20 kočk. Navzlic svetosti hiše in letini, ki ni bila najsibša, so imeli lani po izjavi župnika Tomšiča na posestvu samo 59.150 din dohodkov. Krompirja je po župnikovi prijavi zrastle na 40 arih pri 120 kg. Ker sicer v okolici Sv. Vidu krompir dobro rodi in ker so ga

Starši, skrivajte vzgalice pred otroki

Igranje otrok z vzgalcami je že marsikje povzročilo nesrečo. Tak primer se je zgodil pred nekaj dnevi tudi pri Fr. Krumpaku, tajniku krajevnega ljudskega odbora Pristava v poljskem okraju. Gospodar Krumpak je bil ta dan na terenu pri izterjavi davkov, njegova žena pa je ostala na domu. Njena dva otroka, starost 12 let, sta našla vzgalice in se z njimi priigrali okoli hleva, ki je bil večji del lesen in opažen s koruznico. Ker je bila koruznica pod streho in se je od sonca močno osušila, se je tudi prav rada vžgala, saj sta jo verjetno otroka deloma našli. Od gorke koruznice se je vnela še hlevska stena, ogenj je nato planil na oštrje, kjer je bilo še nekaj sena in strome in je bilo v kratkem času v plamenih. Zraven je bil tudi Krumpak pripravljene tudi večje količine lesa za novi hlev, ki mu je istočasno tudi zgorel. Ker se je ogenj izredno naglo širil in je bilo reševanje otežkočeno, je požar tudi vse invencije in orodje in tudi krava v hlevu je popolnoma zgorela. Le požarovalnim gasilcem se je zahaljati, da se požar ni razširil še na stanovanjsko hišo, kjer je tudi prišlo goriti oštrje. Krumpak ima škodo blizu 280.000 din, zavarovan pa je bil za hišo in hlev le za 60.000 din. Le malo pred tem se je zgledil pri njem zastopnik Državnega zavarovalnega zavoda, da bi zavarovanje povznil, kakor pa ta ni pristal.

Vreme

VREMENSKO POROČILO
HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE LRS
Stanje dne 18. aprila ob 7. uri zjutraj: Načelno hladno in srednje Evrope se je ojačalo področje visokega zračnega pritiska, katero se polajuna razraha proti jugovzhodu in dovaja v naše predelje polarne zračne mase, ki so ustvarile delno ohladitev tudi pri nas. Dotok toplerega tropskega zraka v višinah pa povzroča ponovno otoplitve, ki bodo že jutri povzročile dvig temperature nad 13°C. Zjutraj je bilo v Sloveniji lepo vreme, z menjšajočo oblačnostjo in najnižjo temperaturo 3°C v Planjci. Večraj je bila najvišja temperatura 26°C na Šmarni gori. — Zračni pritisk je znašal danes ob 7. uri v Ljubljani 762 mm, pritisk računan po srednji vrednosti, najnižja temperatura 7,9°C, relativna vlažnost 96%, nebo popolnoma oblačno, vidljivost 1,5 km.

Vremensko poročilo za soboto, 19. aprila: Pretežno jasno, toplo vreme. Temperatura ponoči od 4 do 6°C, podnevi od 24 do 26°C.

Napoved za nedeljo, 20. aprila: Sončno, toplo vreme. Temperatura brez bližne spremembe.

POPRAVI

V 6. točki večeršnjega članka »Navodilo o ugotavljanju zneska akumulacije in skladov od merske enote zmogljivosti v gospodarskih podjetjih«, ki je bil objavljen na 4. strani, sta po pomoti v ulomku enačbe (2) zamenjana divizor in dividend. Enačba se pravilno glasi:

$$(2) a - q - \frac{X}{X+1}$$

Isto napako je popraviti pri praktičnem računu, ki sledi tej enačbi, medtem ko je rezultat pravilen.

Dobro bi bilo, če bi se za tak ali podoben korak odločili tudi v drugih združenjih — in da bi tudi delovne zadruge začele resneje obnovljati svoje sadovnjake ali urejati plantaže. Ko bomo enkrat temeljito začeli, torej prebili starokopitno skorjo, bo nadaljnje prizadevanje naših strokovnjakov že mnogo lažje. Kmetje bodo sami iskali vire in način, kako ustvariti sodobne plantaže nasade. Prav to nalogo pa splošne kmetijske zadruge tudi imajo. B.

Tudi duhovniki celjskega in sosednih okrajev protestirajo

K proslavi 11. obletnice OF so se v sredo dne 16. t. m. zbrali v Celju vsi napredni duhovniki iz okrajev Celja, Sostanja in Trbovelj, ki delajo kot člani CMD slžno z našo ljudsko oblastjo in prejemajo od nje tudi svojo podporo.

Poleg recitacij (Kajuha in Seliškarija) so na sestanku kratko obnovili zgodovino Osvobodilne fronte, razkrinkali umazano izdajstvo klerofasov, obširno pa so obravnavali tudi tržško vprašanje.

Tudi katoliški duhovniki — člani Ciril-Metodijskega društva celjskega in sosednjih okrajev so se pridružili tisošem in tisočim ogorčenim manifestantom in poslali s svojega zborovanja v Beograd resolucijo, v kateri se pridružujejo geslu naših narodov: tuje ga nečemo, svojega ne damo! V svoji resoluciji obsojajo tudi pismo tržškega in videmskega škofa, ki podpihuje gonojo proti primorskim Slovencem.

Pomanjkanje kvalificiranih učnih moči za tuje jezike

V Beogradu je bilo posvetovanje profesorjev in učiteljev, ki poučujejo na strokovnih, srednjih in visokih šolah v Srbiji tuje jezike. Na konferenci je bilo okoli 300 profesorjev in učiteljev, ki so ugotovili, da občitajo vse šole v Srbiji veliko pomanjkanje kvalificiranih učnih moči za poučevanje tujih jezikov. Od približno 400 sedanjih učnih moči za tuje jezike jih je popolnoma kvalificiranih samo 70, vsi drugi pa tujih jezikov, ki jih poučujejo, ne obvladajo popolnoma.

Po učenih načrtih pred letom 1948 je bila med tujimi jeziki na prvem mestu rusčina, zdaj pa so pred njo francosčina, angleščina in nemščina. V zadnjih letih je izšlo z naših univerz preveliko germanistov in romanistov. Zato so na konferenci zbrani profesorji in učitelji predlagali, naj bi se tuji jeziki poučevali ne hkrati na vseh šolah, temveč posamezni tuji jeziki le tam kjer ima učni zavod na razpolago kvalificirane učne moči. Tako naj bi na eni gimnaziji v okraju poučevali nemščino, na drugi francosčino, na tretji pa angleščino.

Antifašistična fronta vzgaja matere in žene

Antifašistična fronta žena v Radgoni ima redne mesečne sestanke, po potrebi pa se sestajajo vsakrva. Prosim za žene pripravivši dva gospodinjstva tečaj, ki so se jih udeležila tudi kmečka dekleta iz okolice. Imele so tudi več predavanj o vzgoji. Ob volitvah svojega novega odbora so sklenile pripraviti še več takih predavanj in v vabilu dosedaj tudi bolj obisk. Čisti dobiček kulturne prireditve, ki so jo sklenile pripraviti, določale otroškemu vrtcu. Še sedaj razpravljajo tudi o pripravah na občinske volitve, pri katerih bodo čim bolj sodelovale.

Prvo žrebanje 29 kola srečk Državne loterije

(18. IV. v Osijeku)
PREMIJO 500.000 DIN je dobila srečka štev. 319634
PREMIJO 200.000 DIN štev. 413929
PO 100.000 DIN štev. 461809 in 615563
Sledeče dobitke so dobile vse srečke s temile številkami

- 7 dobitkov po 50.000 št. 38482
- 7 dobitkov po 30.000 št. 58909
- 21 dobitkov po 20.000 št. 29984
- 20.000 št. 05043
- 20.000 št. 41309
- 70 dobitkov po 10.000 št. 4281
- 70 dobitkov po 6.000 št. 7679
- 140 dobitkov po 5.000 št. 6839
- 5.000 št. 7693
- 210 dobitkov po 3.000 št. 4149
- 3.000 št. 2845
- 3.000 št. 2056
- 700 dobitkov po 2.000 št. 832
- 70.000 dobitkov po 100 št. 333

Glavno žrebanje bo 23. aprila v Karlovcu.

Vse srečke — izžrebane in neizžrebane — igrajo tudi v drugem žrebanju.

Direkcija Državne loterije za LRS se je preselila v Beethovno ul. 10 (prostore finančnega ministrstva).

Igra o zločinih, zoper katere ni paragrafa

Ob premieri Priestleyevega »Inšpektorja na obisku« v mariborski Drami

V družini provincijskega industrijskega direktorja odide se vsi zavedajo svojih zločinov napram temu dekletu, ki vedno bolj in bolj se skušajo vstojiti inšpektorjevega vpliva, dokler ob koncu, v stvari si, da to ni bil policijski inšpektor in da jim torej ne preti javen škandal, prisganeta dela samega življenja po starem, ker se iz dozodka niso prav ničesar naučili. Samo mlada dva, hčerka Sheila in sin Eric, se zavedata, da je treba pričeti novo življenje.

Taka je kratka vsebina Priestleyeve drame »Inšpektor na obisku«. Zmagoslavno pot, ki jo je naredilo to delo po vseh velikih odrih od Arktike pa do obrežja Amazonov, kakor Priestley to sam upravičeno s ponosom poudarja, ni samo dokaz veličanske popularnosti angleškega avtorja, ki ga nekateri smatrajo kot naslednika in nadaljevalca Bernarda Shawa, ampak je uspeh izredno spretno in skoraj detektivsko napeto prisanega dela samega predvsem po nevsihivje socialno kritične tendence ter toplerega humanizma, ki veje iz dela.

Angleška visoka družba izpred prve svetovne vojne — začenši s prvo svetovno vojno — je v svoji samozadovoljnosti, a vendar brez dolgočasne grobe-belega slikanja, ki vidi na eni strani samo loč, na drugi pa samo senca.

Prvotni dialog, ki skoroda ne trpi nobenega zunanjega nagona, je nenevno mikaven, saj daje igralcu mnogo možnosti, da pokaže ne le svoje intucije, ampak tudi svojo inteligenco. Upriporitev je vsekakor težka naloga, ki jo je v celoti izpolnila naša repertoarna družba.

Prepričani smo, da bo tudi v Mariboru, kakor povsod po svetu, naša svojo hvalježno publiko. J. D.

Tudi duhovniki celjskega in sosednih okrajev protestirajo

K proslavi 11. obletnice OF so se v sredo dne 16. t. m. zbrali v Celju vsi napredni duhovniki iz okrajev Celja, Sostanja in Trbovelj, ki delajo kot člani CMD slžno z našo ljudsko oblastjo in prejemajo od nje tudi svojo podporo.

Poleg recitacij (Kajuha in Seliškarija) so na sestanku kratko obnovili zgodovino Osvobodilne fronte, razkrinkali umazano izdajstvo klerofasov, obširno pa so obravnavali tudi tržško vprašanje.

Tudi katoliški duhovniki — člani Ciril-Metodijskega društva celjskega in sosednjih okrajev so se pridružili tisošem in tisočim ogorčenim manifestantom in poslali s svojega zborovanja v Beograd resolucijo, v kateri se pridružujejo geslu naših narodov: tuje ga nečemo, svojega ne damo! V svoji resoluciji obsojajo tudi pismo tržškega in videmskega škofa, ki podpihuje gonojo proti primorskim Slovencem.

Poleg resolucije tov. Kardelju so duhovniki ob zaključku svojega zborovanja poslali še zahvalo verski komisiji CMD v Ljubljani, ker jim je priskrbela socialno zavarovanje, ki so ga že toliko časa želeli. V. S.

Pomanjkanje kvalificiranih učnih moči za tuje jezike

V Beogradu je bilo posvetovanje profesorjev in učiteljev, ki poučujejo na strokovnih, srednjih in visokih šolah v Srbiji tuje jezike. Na konferenci je bilo okoli 300 profesorjev in učiteljev, ki so ugotovili, da občitajo vse šole v Srbiji veliko pomanjkanje kvalificiranih učnih moči za poučevanje tujih jezikov. Od približno 400 sedanjih učnih moči za tuje jezike jih je popolnoma kvalificiranih samo 70, vsi drugi pa tujih jezikov, ki jih poučujejo, ne obvladajo popolnoma.

Po učenih načrtih pred letom 1948 je bila med tujimi jeziki na prvem mestu rusčina, zdaj pa so pred njo francosčina, angleščina in nemščina. V zadnjih letih je izšlo z naših univerz preveliko germanistov in romanistov. Zato so na konferenci zbrani profesorji in učitelji predlagali, naj bi se tuji jeziki poučevali ne hkrati na vseh šolah, temveč posamezni tuji jeziki le tam kjer ima učni zavod na razpolago kvalificirane učne moči. Tako naj bi na eni gimnaziji v okraju poučevali nemščino, na drugi francosčino, na tretji pa angleščino.

Antifašistična fronta vzgaja matere in žene

Antifašistična fronta žena v Radgoni ima redne mesečne sestanke, po potrebi pa se sestajajo vsakrva. Prosim za žene pripravivši dva gospodinjstva tečaj, ki so se jih udeležila tudi kmečka dekleta iz okolice. Imele so tudi več predavanj o vzgoji. Ob volitvah svojega novega odbora so sklenile pripraviti še več takih predavanj in v vabilu dosedaj tudi bolj obisk. Čisti dobiček kulturne prireditve, ki so jo sklenile pripraviti, določale otroškemu vrtcu. Še sedaj razpravljajo tudi o pripravah na občinske volitve, pri katerih bodo čim bolj sodelovale.

Prvo žrebanje 29 kola srečk Državne loterije

(18. IV. v Osijeku)
PREMIJO 500.000 DIN je dobila srečka štev. 319634
PREMIJO 200.000 DIN štev. 413929
PO 100.000 DIN štev. 461809 in 615563
Sledeče dobitke so dobile vse srečke s temile številkami

- 7 dobitkov po 50.000 št. 38482
- 7 dobitkov po 30.000 št. 58909
- 21 dobitkov po 20.000 št. 29984
- 20.000 št. 05043
- 20.000 št. 41309
- 70 dobitkov po 10.000 št. 4281
- 70 dobitkov po 6.000 št. 7679
- 140 dobitkov po 5.000 št. 6839
- 5.000 št. 7693
- 210 dobitkov po 3.000 št. 4149
- 3.000 št. 2845
- 3.000 št. 2056
- 700 dobitkov po 2.000 št. 832
- 70.000 dobitkov po 100 št. 333

Glavno žrebanje bo 23. aprila v Karlovcu.

Vse srečke — izžrebane in neizžrebane — igrajo tudi v drugem žrebanju.

Direkcija Državne loterije za LRS se je preselila v Beethovno ul. 10 (prostore finančnega ministrstva).

V četrtek je bil v Ljubljani prvi mednarodni nastop slovenske šahovske reprezentance. Za nasprotnika je imela izbrano belgijsko moštvo in ga premagala v razmerju 7 in 3 po 2 in 2 v pol točke. Na sliko so člani reprezentance z nekaterimi funkcionarji naših šahovskih organizacij. Drugi v desno v prvi vrsti je vodja belgijskih šahovstov Van Hoorde, poleg njega pa predsednik šahovske zveze Slovenije Edo Turnher.

Nevarni škodljivci iz Tovarne emaljirane posode v Celju so dobili zasluženo plačilo

Pred okrožnim sodiščem v Celju je bil dan obravnava proti skupini škodljivcev iz Tovarne emaljirane posode v Celju. Na zatožni klopi so se znašli strojni ključavničar Jože Zupanc, ključavničarski pomočnik Ivan Goršek, mehanik Franca Avšič, predelavec Ivana Stančič, ključavničar Kumer Franc, plekar Vladimir Rebernik, ključavničar Maks Nidorfer, predelavec Martin Velšek, ključavničar Benedikt Trdin, električar Ivan Skamen in gospodinjica Zupanc in Eva Tomac iz Zatreba.

Obtoženci so v tovarni kradli izdelke, polnili materiala v grobne ter celo elektromotor iz ekonomije in so to ukradeno blago prodajali raznim prekupevalcem ali pa ga je prodajala Ema Tomac na trgu v Zagrebu. Kradli so že od začetka leta 1948 dalje in samo v zadnjih šestih mesecih so ukradli za 1 milijon dinarjev vrednosti, računano po tržni ceni. Ukradenih je bilo po skromni ceni več kot 5000 navadnih krožnikov, preko 600 kosov izdelkov, pripraviljenih za vožnje, večje število umivalkov in razna drobna posoda. Vse to so naveli samo storilci, ki na niti več ne vedo, koliko so v teh letih pokradli. Kradli so na ta način, da so vianjli v tovarniške obratne prostore, nekakrat celo skozi streho. Posodo so si že vnaprej pripravljali v razna skrivališča, jo na najrazličnejše načine odnašali iz tovarne in je kupec navadno že čakal na blago. Izkrščali so službo dežurnih ključavničarjev, ki je delal tako prevečanje, da ni bilo vedno na mestu, ali pa so si pomagali s podkupovanjem. Vse to kaže, da je bila v tovarni na delu dobro organizirana tolpa tatov in vionilcev, razdeljena v več skupin.

Najbolj podjetna člana te tolpe Zupanc in Goršek sta svoj namen neposrednega škodovanja tovarni pokazala že v začetku leta 1948, ko sta ukradla dva letna vedna na mestu, ali pa so si pomagali s podkupovanjem. Vse to kaže, da je bila v tovarni na delu dobro organizirana tolpa tatov in vionilcev, razdeljena v več skupin.

Razen Maksa Slebnika so bili vsi člani omenjene zgrade. Slebnik pa je bil po tujih in protizadržnem delovanju. Čeprav jim je zadruga nudila dobre gospodarske pogoje, je njihovo srce udiralo za privatno kmetijsko posest. Zazeli so si nekdanjih časov. Zaradi tega so začeli pri zadržju tovarni na različne načine z namenom, da jo uničijo in da bi lahko postali zopet veliki kmetje, kakršni so bili nekoč, ko so živeli od žuljev hlapec in dekel.

Zadrugi so povzročili znatno premoženjsko škodo, škodovali pa so ji tudi pri organizaciji življenja dela ter pri predku v gospodarstvu. Razdrili pa je le niso. Kmetijska zadruga Vič bo še naprej obstajala in se razvijala, njen škodljivci pa bodo delali pokoro, ki so si jo zaslužili, vsak po svojem protizadržnem delovanju. S. O.

DNEVNE VESTI

KOLENDAR
Sobota, 19. aprila: Tihorad, Timon.
Nedelja, 20. aprila: Božidar, Marcellin, Neža.

SPOMINSKI DNEVI
19. IV. 1862. — Umrl angleški znanstvenik in prirodoslovec Charles Darwin, utemeljitelj vede o razvojni teoriji.
19. IV. 1906. — Umrl pod koleti avtomobilar Pierre Curie, ki je s svojo ženo Marijo roj. Sklodovsko odkril radij.
19. IV. 1911. — Umrl slikar Ivan Grohar, doma iz Sorlice nad Kofjo Lokom.
19. IV. 1944. — Vdor partizanov v Ribnico na Dolenskem, kjer so imeli Nemci in domobranci utrjeno postojanko.

Maribor
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
Sobota, 19. aprila ob 20: Priestley: »Inšpektor na obisku«. Premiera. Izven.
Nedelja, 20. aprila ob 15: Moliere: »Namišljeni bolnik«. Izven. — Ob 20: Mozart: »Beg iz Seraja«. Izven.

KINO MARIBOR
PARTIZAN: angleški film: »Hotel Sahara«. Izven.
UDARNIK: ameriški barvni film »Nepotupna hči« (ob 16, 18 in 20).
POBEZJE: francoski film »Brata Bouquiquant« (ob 17,30 in 19,30).
STUDENTI: ameriški film: »Guliverjeva potovanja« (ob 17,30 in 19,30).
KLOZ: francoski film: »Clochemrie« (ob 19).

RADIO MARIBOR
Od 13 do 13.15 oddaja v madžarsčini. Od 16 do 16.10 lokalne vesti. Od 16.10 do 16.20 zabavna glasba, vmes objave in ogledi. Od 16.20 do 17.15 pesem, sode, objave komorni zbor Radia Maribor, Miro Gregorin in Vinko Drčar s harmoniko.

RADIO LJUBLJANA
SPORED ZA SOBOTO
Poročila ob 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00. — 6.30—7.30 Bester glasbeni spored, vmes objave: 5.50—6.00 Jutranja telovadba; 6.00—6.05 Objava dnevnega sporeda; 7.00—7.10 Pregled tiska in radijski koledar; 12.00 Operne fantazije; 12.40 Zabavna glasba, vmes objave; 13.00 Večer in anes (stare in nove melodije); 14.00 Iz kulturnega življenja po svetu; 14.10 Pesmi jugoslovanskih narodov; 15.10 Zabavna glasba, vmes objave; 15.30 Zelite ste — poslušajte (lažja glasba); 16.00 Ce želite biti kritiki; 17.10 Melodije Georga Gershwina; 17.30 Franc Simonič; Med bosanski partizani; 17.40 Partizanske pesmi; 17.50 Slovenska orkestralna glasba; 18.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta, nato glasba za pionirje; 18.30 Igra Vašk kvintet, pojeta Božo in Miško (Prenos v Zagreb); 19.00—19.10 Odličje Radia Jugoslavija v nemškem jeziku ne vala 327.1 m; 19.00—19.30 Zabavna glasba; 19.40 Zabavna glasba, vmes objave; 20.00 Kolesarstvo — naš ljudski sport; 20.15 45 veselih minut v glasbi; 21.00 Priznanje zabavo (spored lahke glasbe); 22.15 Pregled sporeda za naslednji dan; 22.20—23.00 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana; 22.45—23.00 na val 327.1 m; Oddaja Radia Jugoslavija v poljskem jeziku: 23.00—24.00 Za pies in razvedrilo.

DEŽURNA LEKARNA
Sobota, 19. aprila: Lekarna »Center«, — Gosposica ulica 18.

Celje
KINO CELJE
CELJE METROPOL: francoski film: »Vartuje se plavalca«.
CELJE DOM: francoski film: »Brata Bouquiquant«.

SLOVENCEM V TRSTU - KULTURNI DOM!

V času pobesnele gonje italijanskega šovinizma in prebujajočega se fašizma, ki ogrožata naše narodne, kulturne in politične pravice v Trstu, se nam še močneje vrača v spomin zatiranje Slovencev v fašistični in predfašistični Italiji, po žigi, ropi in morije italijanske fašistične in kraljeve vojske po Jugoslaviji, spominjamo se strahotnega davka, ki ga je dala Primorska v pretekli vojni za svobodo: 42.800 mrtvih, 95.460 zaprtih in interniranih ter čez 20.000 požganih domov.

Prebujeni poblep je sprožil v Jugoslaviji in med našimi brati v Trstu in na Primorskem val ogorčenja, hkrati pa zahteve, naj daje Italijani Slovencev take narodne politične in kulturne pravice, kot jih ima italijanska manjšina v naš državi. Med našimi zahtevami je tudi postavitev kulturnega doma za tržaške Slovence, ki so ga dne 13. julija 1920 požgali fašisti. Zatihi čudno, če so ogorčenim protestom na fašistične izpade odgovorili Slovenci s ponovnimi prispevki za Slovenski kulturni dom v Trstu. Mnogi delovni kolektivi, organizacije in posamezniki, ki so za graditev slovenskega kulturnega doma v Trstu že prispevali velike zneske, so v odgovor na nesramno varjenje tržaških fašistov in irendentov ter na meščarjenje z našimi narodnimi interesi začeli s ponovnimi zbirkami in prispevki za to narodno-obrambno in kulturno akcijo. Hkrati z denarnimi prispevki, ki jih pošiljajo na Izvršni odbor OF Slovenije sporočajo tudi v spremnih pismih svoj protest in zaskrbljenost zaradi novega vala italijanskega fašizma, ki je naperjen proti osnovnim interesom našega naroda; v pisnih manifestirajo tudi svoje prepričanje, da je kultura most za bratstvo med narodi pa tudi najostrejšo orožje protistemu šovinističnemu divjanju, ki se mu je italijanska vlada postavila na čelo, da bi si zagotovila podporo fašističnih in informbirojskih tolpa.

Kulturni dom v Trstu, za katerega so načrti že izdelani, mora postati v tem času pobesnelega šovi-

nizma in prebujenega fašizma še posebno naša narodna in kulturna skrb. Ko so fašisti požgali Narodni dom v Trstu, so hudo prizadeli prosvetno društveno življenje, ki v zadnjih desetletjih narodno-obrambnih bojov pred prvo svetovno vojno pri nas ni bilo nikjer tako razvito kakor v Trstu in na Primorskem. V Trst se je pred dobrih štiridesetimi leti večkrat vozil predavatelj za Dušana mimo Ljubljane Ivan Cankar. Njemu je že takrat pomenil Trst v narodnosti in kulturnem oziru pljuča Slovenije, Ljubljano pa je imenoval njeno srce. »Brez pljuč, pravi Cankar, srce ne bo utripalo, brez srca ne bodo pljuča dihala! Brez Trsta, brez morja bi bila svobodna samostojna, demokratična Jugoslavija nemogoča...«

Lepo in razvito prosvetno življenje v Trstu in na vsem Primorskem je bilo trn v peti fašistom, ki so se zagrizli, da ga uničijo. Po vsej Primorski so preganjali slovensko in hrvaško pesem in besedo na ulici v domovih in v cerkvah, zažigali prosvetne domove, med temi tudi največji slovenski Narodni dom v Trstu. Kljub nasilju fašisti bogatih izročil kulturnega in prosvetnega življenja niso mogli popolnoma zatreti. Ljudje so pobožno hranili in skrivali slovenske knjige, društvene zastave in spomine in so v najhujših okoliščinah znali poiskati možnosti za vzgojni vpliv slovenske knjige in pesmi. Tako je na primer ves čas vzdržal pevski zbor »Ivan Cankar« iz šentjakobskega okraja v Trstu, kamor so hodili pevci na vaje tudi več kot 20 km daleč.

Narodnoosvobodilna vojska je prinesla v te kraje svobodo in prebudila prosvetno življenje. Zaživela so društva, ki so bila ustanovljena pred 50 in več leti in po osvoboditvi Trsta je na proslavi bazoviških žrtev septembra 1945 že pelo 2000 pevcev slovenske pesmi in naslednje leto je 1. maja nastopilo že 4000 slovenskih pevcev.

Kazalo je, da se bo v nekaj letih bogato razmahnilo prosvetno delo in življenje tržaških Slovencev. Toda nove zunanje politične raz-

Ko je 13. julija 1920 gorel Narodni dom v Trstu, je italijanska vojska ščtila — požar in gasilci niso smeli gasiti

mere so temu postavile močne ovire. Slovencev ni mogoče nastopiti niti v eni izmed štirih tržaških gledaliških stavb, čeprav razen Drame Slovenskega narodnega gledališča v Trstu ni nobenega stalnega gledališča. Tiho odobravanje oživljenega fašizma, ki stalno rovari proti vsemu, kar je slovenskega, pa je še ovira plodno kulturno in prosvetno delo tržaških Slovencev.

V takih okoliščinah je zrasla pobuda za postavitev osrednjega Kulturnega doma Slovencev v Trstu. Tržaškim Slovencev bi morala Zavezniška uprava z odlokom odobriti, da se jim povrne škoda, ki so jim jo povzročili fašisti s požigom Narodnega doma. Toda, od tega ni prišlo. Naleteli so na nerazumevanje, kar jih je kmalu privedlo do spoznanja, da morajo v novih pogojih računati na lastne sile, na solidarnost bratov Slovencev in Jugoslovancev v svobodni domovini in na pomoč bratov izseljencev v svetu, ne da bi s tem

kakor koli razvezali dolžnosti Zavezniško vojaško upravo, ki mora upravljati to področje, upoštevajoč vse pozitivne določbe mirovne pogodbe z Italijo, ki so rezultat borbe in žrtev primorskega ljudstva. Šad tega spoznanja je bila med drugim tudi ustanovitev odbora za graditev novih zidov na slovenskem kulturnem pogorišču 14. sept. 1947. To široko zasnovano in začeto akcijo pa so prekinili znani politični dogodki sredi leta 1948, ki so zasekali občutno rano vsemu narodnemu življenju na Tržaškem ozemlju.

Razmere za kulturni razvoj tržaških Slovencev so se posledje še poslabšale. Nerazumevanje oblasti za slovenske kulturne pravice je ostalo, šovinistične težnje Slovencev nenaklonjenih krogov pa so se stopnjevale. Se bolj kot prej je bilo zadnja leta kulturno in prosvetno življenje utesnjeno v redke neprimerne prostore, osrednja kulturna ustanova Slovensko narodno gledališče pa še danes nima dostopa v primerne dvorane v mestu, čeprav je edino stalno poklicno dramsko gledališče v Trstu. Slovenci v Trstu prav tako nimajo primernih prostorov za razne kulturne prireditve, predavanja, knjižnice i. p.

Iz vrst kulturnih, prosvetnih in javnih delavcev se je ustanovil odbor za graditev kulturnega doma v Trstu z nalogo, da čimprej uresniči težnje tržaških Slovencev. Odbor se je obrnil na vse Slovence na Tržaškem ozemlju pa tudi na rojake v svobodni domovini, naj sodelujejo v zbiranju prispevkov za začetek gradbenih del. Na ta poziv se niso odzvali samo tržaški Slovenci, ampak velika večina poklicnih kulturnih ustanov, organizacij in društev, delovni kolektivi in posamezniki tudi v Sloveniji in v ostalih republikah FLRJ, ki so doslej z znatnimi zneski prispevali, da bodo z gradnjo Kulturnega doma v Trstu skoraj začeli.

S postavitvijo osrednjega Kulturnega doma v Trstu bo dobilo predvsem Slovensko narodno gledališče svoje prostore, v domu pa bodo odprta vrata tudi za široko kulturno in prosvetno življenje vseh Slovencev v Trstu in okolici.

Partizan v Sežani marljivo dela

Skrb za telesni razvoj in moralno vzgojo mladine v Sežani v zadnjih letih ni imela takšnih uspehov, kakor bi jih želeli.

Letos se je začela redna telovadba. Izvršni odbor OLO je dal društvu v uporabo prenovljeni dvorani. Prizobili so tudi nekaj fizikturnih delavcev in sestavili vadiščni zbor. Redne vadbene ure obiskuje 150 članov, mladincev, članic, mladink in pionirjev. S pestrostjo vadbe hočejo privabiti v telovadnico še ostalo mladino. Odbor je posvetil vsokicko vzgojo novih vadiščev. V ta namen imajo vsako drugo nedeljo vadbene ure, ki se jih poleg izkušenih članov vadiščnega zbora udeležujejo tudi mladinci, mladinke in pionirji. Za najvažnejši nalogi v letošnjem letu so postavili nabavo najpotrebnejšega orodja in ureditev letnega telovadišča.

Zakaj Mura nima uspehov

Iz Murske Sobotice smo prejeli dopis, v katerem piše kritično razprava o razmerah v nogometnem klubu Mura. Zaradi aktualnosti vprašanj, ki se jih dotika, objavljamo glavne misli iz njegovega pisma.

Zadnje tedne je v Murski Soboti in okolici mnogo govora o porazih domačega moštva. Domačini vsepovsod iščejo vzroke za to, samo tam ne, kjer v resnici so. Mnogi godrnjajo zaradi tega, ker ima društvo trenerja, češ da so bili lani brez njega nogometaši Mure uspešnejši. Najbolj vroči navijači in simpatizerji se od njih skoraj ni bilo treba bati, da ce in jim tako vcepiljo prepričanje, da je posledica smole. Nekateri igralci si domišljajo, da klub brez njih ne more obstajati in si dovoljujejo postavljati različne zahteve do uprave, vendar je večina članov moštva postrvovalna in nezahtevna.

Pravi simpatizerji nogometnega kluba Mura so zato pohvalno sprejeli ukrepe uprave kluba, ki je začela ostreje postopati proti kršilecem športne discipline. Pretekli teden je namreč suspendirala igralca Belo in Ludvika Norčiča, ki sta hotela veljati za profesorja nogometa in sta trdila, da nista nikomur odgovorna. Kljub trenerjevim opominom sta živele nezerno. Ludvik Norčič pa se tudi ni lotil učenja, da bi dobil zaposlitev. Izrečena kazen je prvo dejanje za ozdrav-

ljenje razmer v društvu, ki je bilo doslej morda le preveč populistično. S to odločitvijo se strinjajo tudi ostali igralci, ki imajo več športnega duha.

Nogometni klub v Soboti v bližnji bodočnosti ne računa na večje uspehe. V svojih vrstah pa ima dovolj mladega naraščaja, ki ga z vneto vzgaja trener Pamišič. Prvo moštvo bo v kratkem izpopolnjeno iz mladinskih vrst, za pionirje pa tudi že pripravljajo redne treninge. Upravni odbor in ljubitelji nogometnega športa v Soboti vztrajajo na tem, da je boljše doživljati nekaj časa neuspehe, kot pa dovoljevati v klubu nešportne pojave.

Jutri prvenstvo v krosu

Atletska zveza Slovenije je poverila organizacijo letošnjega prvenstva v krosu TD Partizan v Novem mestu. Tekmovanje bo jutri dopoldne ob 11. uri na Marofu nad gimnazijo. Izven novomeških tekmovalcev bodo sodelovali še tekači iz Ljubljane in Gorenjske. Marljivim prirediteljem tekmovalja pomaga tudi vojaštvo, tako da bo prvenstvo organizacijsko dobro pripravljeno. Na tekmovalni bodo poleg aktivnih atletov sodelovali tudi pripadniki telovadnih društev v vojski, da bo kros zajel čim več udeležencev.

SPORT V KRATKEM

Danes ob 16.30 na Igrišču Krima
GRIFCARK B : KRIM B

V nedeljo, 20. aprila ob 16.30 na Rakovniku
SLOVAN : KRIM

Prvenstvena nogometna tekma ljubljanske podzveze

Danes ASK : Železnikar
v košarki

Danes popoldne ob 17. uri (ne ob 20) se bosta srečali na Igrišču ASK pod Cerkovnim gradom najboljši slovenski košarkarski ekipi ASK in Železnikar.

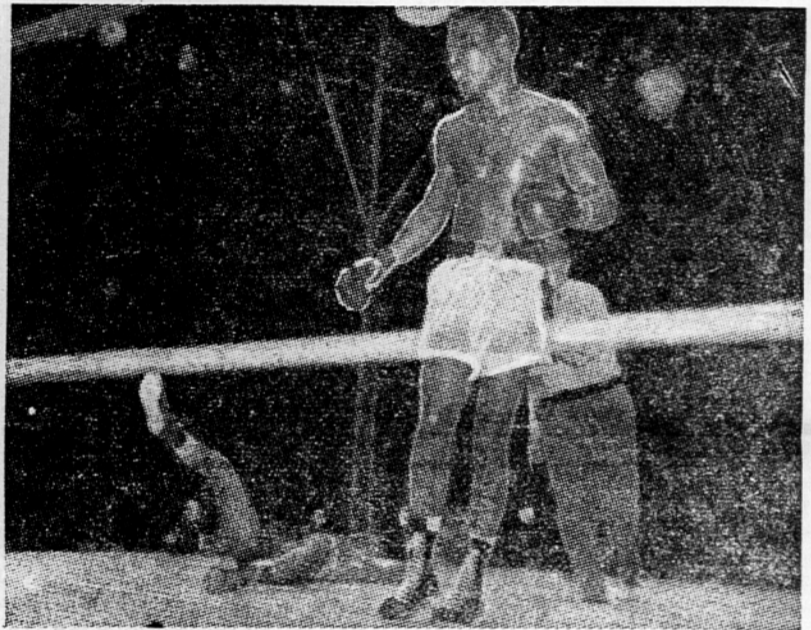
Jutri Odred : Kvarner

Nameste prvenstvenih tekem slovenske lige bodo ljubitelji nogometa imeli v nedeljo priložnost gledati prijateljsko srečanje med domačim Odredom in reškim Kvarnerjem.

Studentska reprezentanca Bosne in Hercegovine je v Sarajevu premagala reprezentanco francoskih študentov 2:0 (0:0).

Tekmovanje študentov-tehnikov Zagreba in Beograda se je končalo z zmago zagrebških študentov v razmerju 167:142 točkam. Zagrebčani so zmagali v atletiki, košarki, streljanju in namiznem tenisu. Beograščani pa so bili boljši v šahu. Teniška igralca Mitić in Branović sta navzlic pozivu zveznega kapetana, naj se vrneta s turneje po francoski Rivieri na trening v domovino, brez dovoljenja odstopovala na mednarodni turnir v Rimu, kjer sta za denar prodala svojo amatersko in nacionalno čast. Za njuno izdajsko početje so ju obsojali ne samo naši športniki, temveč vsa jugoslovanska javnost.

»Partizan — Bežigrad« vabi vse člane in prijatelje društva, zlasti pa mladino, na prostovoljno delo za ureditev telovadišča v nedeljo 20. aprila od 7. do 11. ure. Po delu interna prireditve.

Ameriški boksar Ray Robinson je v Chicagu v dvoboju za naslov svetovnega prvaka v poltežki kategoriji premagal svojega rojaka Rocky Gražana s knock-outom v tretjem krogu. — Robinson prve prihodnji mesec na turnejo po Evropi, kjer bo imel prvo srečanje 22. maja proti Randolphu Turpinu v Londonu.

TUJSKI PROMET IN SELŠKA DOLINA

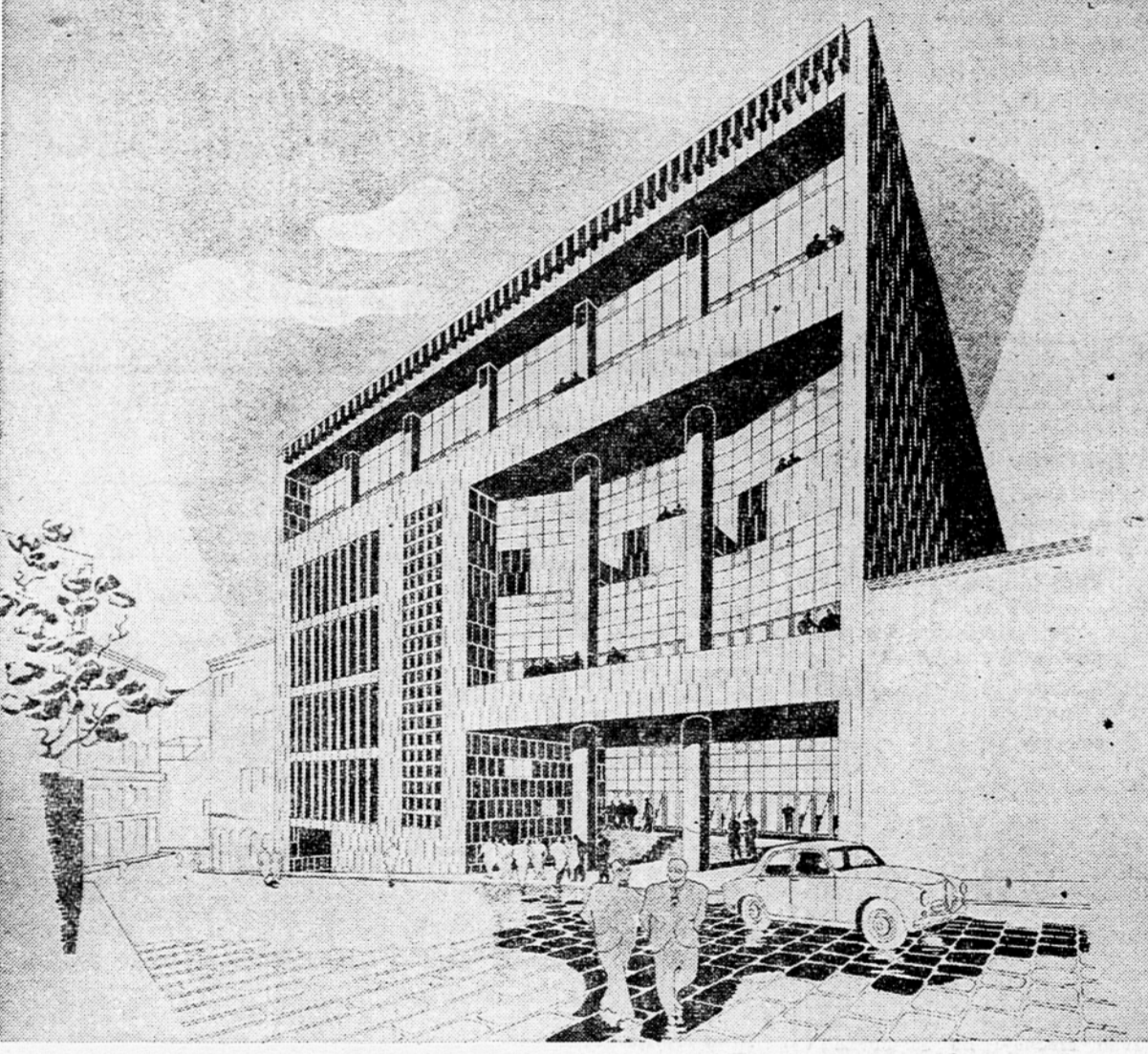
Pred približno 15 leti je v Selški dolini obstajalo Tujsko prometno društvo, ki je imelo sedež na Cesnjici. Ker je bil v Selško dolino vedno večji dotok turistov in letoviščarjev, so imeli člani društva namen, da po eni strani za to panogo gospodarskega delovanja zainteresirajo predvsem gostinstvo mrežo in ostalo prebivalstvo, da vplivajo na kar najlepšo ureditev zunanjsčine vasi, poti in cest, ter da na ta način privabijo v dolino čim več letoviščarjev.

Druga svetovna vojna je delo društva decela zavrla. Na pobudo Planinske zveze Slovenije pa je bilo leta 1950 ustanovljeno Planinsko društvo za Selško dolino. Planinsko društvo za Selško dolino je v kratkem času svojega obstoja zajelo v organizacijo 317 planincev. Člani so razdeljeni na 8 planinskih skupin, povezani pa preko društvenega odbora, ki ima sedež v Zeleznikih.

Planinsko društvo za Selško dolino je sklenilo graditi novo planinsko postojanko na Ratitovcu, obnoviti bivša vojaška objekta na Možicu in Lajnjarju kot vmesni planinski točki na poti Ratitovec—Crna prst, v zadnjem času pa je s sodelovanjem Planinske zveze Slovenije sprožilo akcijo za obnovo in dokončno ureditev bivše vojaške ceste na Ratitovec, s katero bo urejena cestna povezava med Bohinjem in ostalo Gorenjsko s Selško dolino. S cestno zvezo med Bohinjem in Selško dolino, ki bo poleg lokalno-gospodarskega in morda tudi vojaškega pomena zelo pomembna v turističnem oziru, bo Selška dolina preko 1500 m visokega gorskega prelaza na planini Pečani v poletni sezoni po najkrajši poti dobro zvezana z bohinjskim kotom. S to novo zvezo bodo tudi vsi tri kraji preko Petrovega brda povezani s sosednjo Baško grapo in Gorško. Tudi Ljubljana bo z njo pridobila no-

vo zvezo z Gorenjsko in bodo tako hodili domači in tuji turisti po novi in najvišji gorski cesti mimo Gladkega in Kosmatega vrha Ratitovca, mimo lepih planinskih pašnikov Kloma, Pečana, Ribčeve planine in dalje skozi razsežne jelovske gozdove, po planinskih predelih, ki so jih nešteto krat prehodili naši partizani v narodnoosvobodilni borbi.

Izdajatelj lista: Tiskovni konzorcij Osvobodilne fronte Slovenije — Direktor: Rudi Janhuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska Tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Knafljev ulica 5, telefon 55-22 do 55-26 — Uprava: Ljubljana, Copova ulica 50-III, telefon 45-73 in 46-21 — Oglasiški oddelček: Ljubljana, Sebenburgova ulica 5, telefon 38-36, za ljubljanske naročnike 24-63, za zunanje 38-32 — Poštni predal 29 — Tekoči račun NB 601-90321-0 — Mesecna naročnina 140 dinarjev

Načrti za Narodni in kulturni dom tržaških Slovencev so izdelani. Napravljeni so bili v šoli profesorja Mihevcina na arhitektonskem oddelku ljubljanske Tehnične visoke šole. — Naša slika nam kaže glavno pročelje bodočega kulturnega doma v ulici Petronio nedaleč od trga Garibaldi. Vhod v dom nas vodi skozi ogromen vestibul z garderobami in stranskimi prostori ter dvema stopniščema, ki vodita v goranje nadstropje, kjer je parter dvorane. Tretje, glavno stopnišče nas vodi skozi parter veliki foyer na balkon. Gledališki oder bo opremljen z najboljšimi modernimi sredstvi, z vrtilnim odrom in s stranskim odrom. Doma bo zidan predvsem za Slovensko narodno gledališče, vendar pa bo mogoče njegove prostore uporabiti za razne druge večje prireditve, ker bo stopnišče tako izpeljano, da bo vezalo vse večje prostore — vestibul, obo foyera, družabne prostore, telovadnico in teraso. V domu bo posebna baletna dvorana za baletno solo, prav tako povezana z odrom, ravnanje gledališča, vsa potrebna skladišča in gledališke delavnice, prostorne klubske sobe, velik družabni prostor v dveh etažah in telovadnica. Iz vseh naštetih prostorov je dostop na teraso, ki bo uporabljiva takisto za prireditve. V spodnjih prostorih bo slovenska knjižarna z manjšim prostorom za razstave grafik, folklorne št. — Fasada bo izdelana iz kraškega kamna, vsa notranja oprema pa po sodobnih zahtevah arhitekture

17 • KLAVND • BORGJIUCI

POSLOVENIL VLADIMIR LEVŠTIC

Obšla ga je pa še druga vesela, zvijačna misel, kako bi prišel patru do živega, in smejal se ji je moral tako, da se je sesedel v naslanjaj.

Ljudstvo ima grozovite prerokbe rado, naj se že uresničijo ali ne. Rado ima, da ga zona oblija. Postali bomo koga v Firenci, ki bo napovedoval še dosti strahovitejših nesreče kakor tr vrli božji pes.

In je postal v Firenci dobrodušnega, debelega, nekoliko naduljivega patra franškana, Damerika da Ponzio, ter mu je izposloval dovoljenje, da je smel propovedovati s stolne priznice.

Ce je zdaj fra Girolamo v cerkvi prerokoval povodenj, je takoj nato fra Domenico v stolici sopihaje napovedal skorajšnji vesoljni potop. Ce je fra Girolamo prerokoval propad Italije in prihod tujega kralja v Italijo, novega Cira, si je privoščil fra Domenico vsaj konec sveta. Frančiskan pa je storil še več, da bi pojasnil firentincem, kdo je fra Girolamo. Povedati vam hočem, od kod ima fra Girolamo svoje prerokbe in modrosti: kratkotalo od

to, da krši spovedno skrivnost. Bratje njegovega reda mu izdajo vse, kar zvedo od svojih spovedancev; potem lahko pripoveduje tem laikovnim ovcam, da vé o njih sam bog si ga vedi kaj. In tako se širi o njem sloves vsevednosti. E vero —?

Ljudstvo je uhajalo od fra Girolama k fra Domeniku in od fra Domenika k fra Girolamu in od same žalosti kmalu ni več vedelo kod ne kar, dokler ni Piero di Medici za nekaj časa obema pridigarjema prepovedal nastopanje.

Firentinci so pregnali Piera di Medici, ki je bil njihov gospod, v Lodovico. Fra Girolamo je bil njegov vladar, da je zlodejska in trinoška, ter pridigal, da mora biti Firenca svobodna republika, v kateri si bo ljudstvo samo zapovedovalo in samo sebe ubogalo.

Zasnoval je ustavo in jo predložil signoriji, ki jo je tudi sprejela.

Geslo je bilo: Popolo e libertà!

In kmalu je odmevalo po vseh firentinskih ulicah: Popolo e libertà!

XXVI

Fra Girolamo je pridigal: Vse je samo na veri, bratje, na veri, ki gore prestavlja — zlato in drago kamenje pa zastavlja, da bi banj postala deležna nebeskega zlatá. Znanje je stvar dneva in ure. Ka danes vem, morda že jutri ne bom več vedel, znanost naj: danes postave, ki se zdi, da bodo večno veljali — jutri pa najde druge

postave, ki so prviri ravno nasprotné. Katera postava torej velja? Včerajšnja ali današnja? Predvčerajšnja velja, bratje moji, in pojutrišnja! Postava božja: krščanska vera. Stara ženska, ki vztraja v krščanski veri, vé o svetu več kakor Platon in Aristotel skupaj. Neveden majhen otrok vé eč kakor vsa modrost filozofov. Zakaj? Zato, ker je čist. Kajti čistost je merilo zemlje. Kadar bodo otroci vzeli vladu na svetu v rok, se Kristus vrne. Zmagoslavno se vrne k vam, in otroci mu bodo kazali pot: tri krščanske in štiri glavne čednosti mu bodo vodnice. V ladijskem vozu se pripelje, ki bodo vanj vpržene štiri skrivnostne živali. Očaki, preroki in apostoli mu korakajo ob straneh. Za vozom gredo mučeniki in svetniki, za temi duhovniki in nazadnje pa nepregledna množica krščanskega ljudstva. Zednji pa bo stopal v sprevedu črna konj, s črno odejo pregrnjen. Ta bo vlekel za seboj neživo, brezdušno, truplo Aleksandra Borgia, čigar dušo je vrag odnesel. Postaviti moramo grmado na Signorskem trgu in sežgati vsa znamenja tega trhlega in zgubljenega časa. A samo čiste, neomadeževane roke smejo sprejemati nenravne in nesramne stvore in jih predajati očičujočemu ognju: roke otroki!

Po pridigi fra Girolama je šlo na stotine otrok od hiše do hiše in terjalo avse posvetne ničevostie za grmado.

V majhnih samokolnicar so vozili na Signorski trg: pustne krinke in pustna oblačila, vrča, harfe, šahovnice, igralne karte, slike nagih in polnagih žensk, med njimi

tudi sliko Lukrecije Borgia. Potem knjige pesnikov, ki so bi vredni javne obsodbe: Boccaccio, Dekameron, Petrarkove sonate, Ovidijevo Artem amandi, Tibulove elegije, Katulove ljubezenske pesmi —

Med petjem so metali otroci vse to v plamenčji ogenj grmado in plesali kóto okrog nje. Ko je bila grmada že na pol gorela, je vrgel fra Girolamo sem še sliko papeža Aleksandra v žareči pepel.

Pogreznite se, satan, v pekeli!

Slika je žarko vzplapolala.

XXVII

Fra Girolamo, klečečemu v siromašni celici na podnožniku in zatopljenemu v molitev, se je dal naznaniti mlad Rimljan, ki ni hotel povedati svojeg: imena, čeprav je nujno želel govoriti z njim v štiri oči. Fra Girolamo je odprl vrata svoje celice in poprosil mladega moža, naj stopi noter. Mladi človek je vljudno čakal, dokler ga ni brat povabil, naj sede. Samo podnožnik je bil v celici. Girolamo je sedel na rob svoje postelje.

Mladi mož, ki je bil odkritega jasnega pogleda, visokega čela in izbranega, udržanega vedenja, je začel pogovor: Najprej vam moram povedati svoje ime. Kajti jaz vas poznam — vi pa mene ne poznate. Moje ime je Cesare Borgia.

Fra Girolamo je postočil z roba postelje. Cesare je vzdignil svojo lepo, vitko roko: Nikar se ne ustrašite. V Firenci sem prišel nepoznan. Zaradi vas. Ne požrem vas. In tudi orožja nimam nobenega pri sebi.